

ทิศทางการพัฒนาระบบการชำระเงิน ภายใต้ภูมิภาคใหม่ภาคการเงินไทย Payment Directional Paper

BOT Directional Paper on Financial Landscape
กันยายน 2565

สารบัญ

01

บทนำ

06

บทสรุปผู้บริหาร

12

1 Openness

การใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐาน
และข้อมูลด้านการชำระเงินร่วมกัน
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และส่งเสริม
การท่องเที่ยว

28

2 Inclusivity

การส่งเสริมการใช้บริการชำระเงิน
ที่เข้าถึงง่ายและเข้าใจ

34

3 Resiliency

การกำกับดูแลที่ยั่งยืนมีประสิทธิผล
รองรับการเปลี่ยนแปลง
และเก่ากันความเสี่ยงยุคดิจิทัล

39

สรุปแผนกลยุทธ์
ระบบการชำระเงิน
ในระยะ 3 ปี
(พ.ศ. 2565 – 2567)

บทนำ

หลังการแพร่ระบาดของโควิด 19 สังคมโลกได้วิวัฒนาการเข้าสู่ยุคดิจิทัลอย่างรวดเร็ว เป็นช่วงเปลี่ยนผ่านที่ต้องปรับตัวรับกับการใช้ชีวิตรูปแบบใหม่ กระಡิจิทัลได้ส่งผลต่อระบบการเงินและการเงินไทยเป็นหนึ่งในธุรกิจที่ต้องปรับเปลี่ยนมากที่สุด ระบบการเงินไทยก็เช่นเดียวกัน ที่ต้องปรับตัวครั้งใหญ่ให้รองรับการก้าวไปสู่สังคมและเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างเต็มตัวหลังผ่านพ้นวิกฤติโควิด 19 ธนาคารแห่งประเทศไทย (บปท.) จึงได้ออกแนวโน้มฯ “ภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทยเพื่อเศรษฐกิจดิจิทัลและการเติบโตอย่างยั่งยืน” โดยมุ่งรักษาสมดุลอย่างเหมาะสมระหว่าง การสนับสนุนการพัฒนาวัตกรรม การบริหารความเสี่ยงได้ครอบคลุม และการส่งเสริมให้ภาคการเงินมีความยืดหยุ่นมากขึ้น เพื่อเอื้อให้ระบบการเงินสามารถปรับตัวรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงเร็วๆ ได้อย่างเท่าทัน

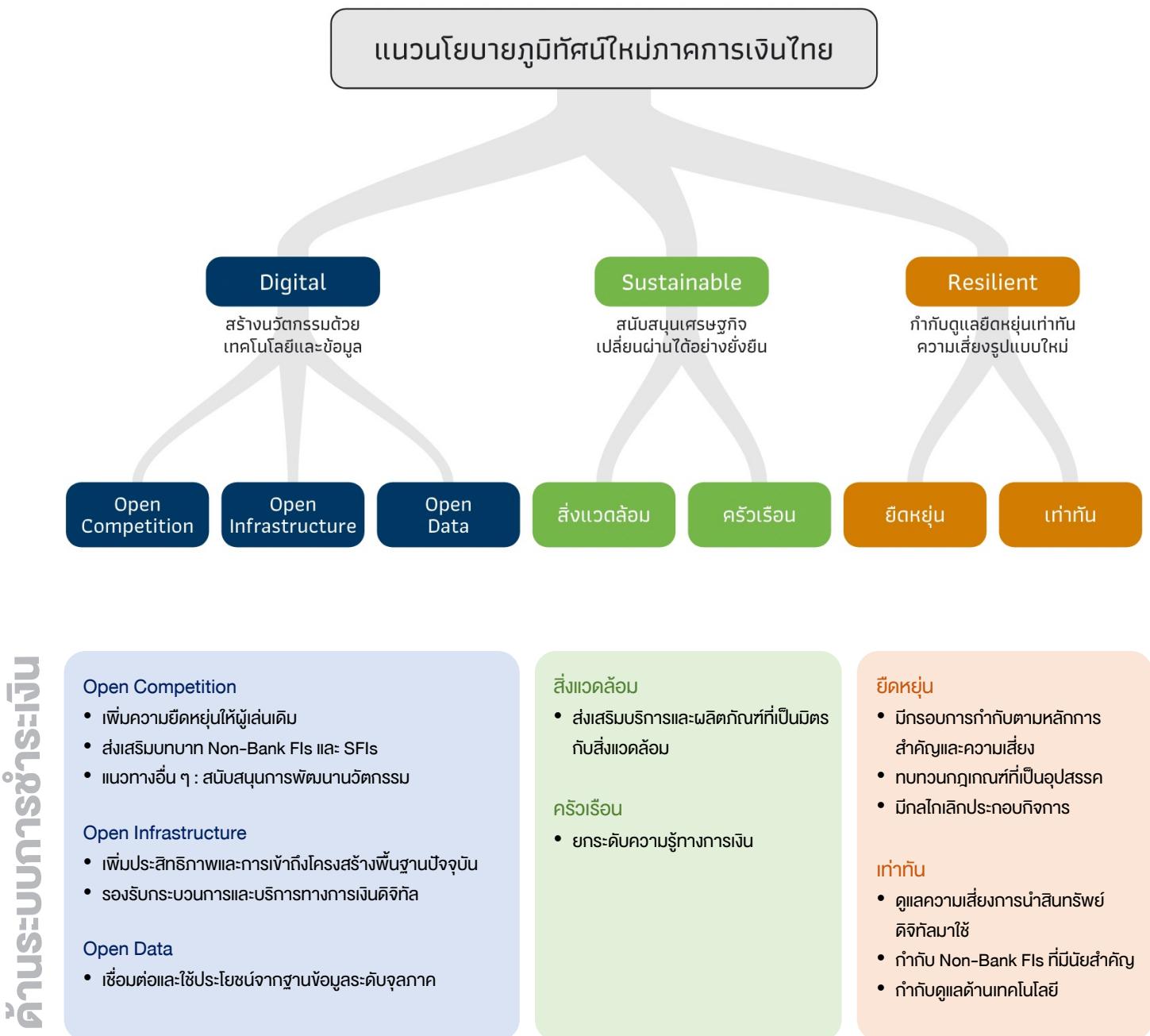
ภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ ระบบการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นกลไกสำคัญที่ขับเคลื่อนการเปลี่ยนผ่านด้านการเงินให้เข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ความสำเร็จในการผลักดันการให้บริการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านมา มีส่วนสำคัญทำให้การทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงและคล่องตัวมากขึ้น เอื้อต่อการพัฒนาวัตกรรม และมีการให้บริการชำระเงินทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านความสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และต้นทุนที่เหมาะสม

การพัฒนาในระยะต่อไป จะเป็นการต่อยอดให้ระบบการชำระเงินมีความทันสมัย สามารถเชื่อมโยงระหว่างผู้ให้บริการภาครัฐกิจภาครัฐ และประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผ่านโครงสร้างพื้นฐานและบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ที่ส่งเสริม การเข้าถึง เอื้อต่อการแข่งขัน และการพัฒนาวัตกรรม เพื่อประโยชน์ต่อภาคประชาชนให้มีบริการและการใช้งานที่ครอบคลุมมากขึ้น และต่อภาครัฐกิจให้มีโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงินที่ส่งเสริมธุรกิจดิจิทัลอย่างครบวงจร ภายใต้การกำกับดูแลที่ยืดหยุ่น เท่าทัน และมีประสิทธิผล โดยไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงเชิงระบบในวงกว้าง

บปท. ได้ออก “ทิศทางการพัฒนาระบบการชำระเงินภายใต้ภูมิทัศน์ใหม่ภาคการเงินไทย” ฉบับนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบชำระเงินในระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2565 – 2567) แก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ภายใต้หลักการ Openness Inclusivity และ Resiliency โดยมีเป้าหมายให้ประชาชนขยายการใช้ digital payment เพิ่มขึ้น 2.5 เท่าเป็น 800 ครั้งต่อคนต่อปี ควบคู่กับการลดการใช้เงินสดและเช็ค ตามวิสัยทัศน์ของนโยบายระบบชำระเงินที่กำหนดไว้ว่า “การชำระเงินดิจิทัลเป็นทางเลือกหลักที่เข้าถึงผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม ยกระดับคุณภาพชีวิต ส่งเสริมศักยภาพ และการแข่งขันของไทย พร้อมก้าวสู่สังคมที่ใช้เงินสดน้อยลง” โดยความสำเร็จนี้ต้องอาศัยการขับเคลื่อน ผลักดัน และสนับสนุนร่วมกันของทุกฝ่าย เพื่อให้ภาคการเงินไทยเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจดิจิทัลได้อย่างยั่งยืน

กันยายน 2565

New Financial Landscape & Payment Strategic Direction

The Way We Pay

Digital Payment เติบโตสูงขึ้น 5 เท่า ระหว่างปี 2560 – 2564

ในปี 2564 มีธุรกรรมเป็นจำนวน 20,700 ล้านรายการ มูลค่า 460 ล้านล้านบาท

(digital payment ก้าวภาคประชาชนและธุรกิจ ไม่รวมธุรกรรมก้อนเงินสดและเช็ค)

ภาคประชาชน

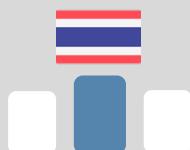
การใช้จ่ายและชำระเงินผ่าน
mobile / internet banking

คิดเป็น
78%

เกียบกับธุรกรรม digital payment ก้าวหน้า

คนไทยกำลังธุรกรรมผ่าน mobile banking
เป็นอันดับ 1 ของโลก

(Digital 2021 Global Review Report)

ธุรกรรมเกี่ยวกับเงินสด
มีแนวโน้มลดลง

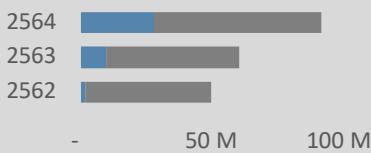
ในปี 2564 ปริมาณธุรกรรมลดลงจากปีก่อน

ถอนเงินที่สาขาลดลง **22%**

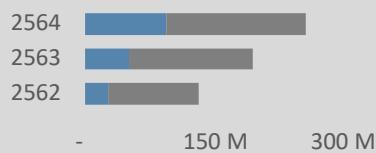
ถอนเงินที่ ATM / CDM ลดลง **8%**

ปริมาณธุรกรรมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ผ่าน online เติบโตขึ้น

หมวดร้านอาหาร

หมวดค้าปลีก

Online food delivery เติบโตกว่า 14 เท่า ใน 3 ปี

ค้าปลีกออนไลน์ เติบโตกว่า 3 เท่า ใน 3 ปี

■ online ■ offline

e-Money ได้รับความนิยมต่อเนื่อง

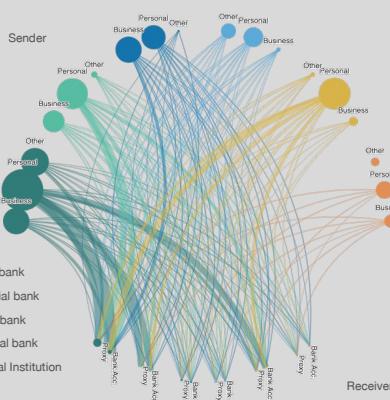
ปี 2564 มีจำนวนบัญชี e-Money

116.2 ล้านบัญชี

เพิ่มขึ้นกว่า 19 ล้านบัญชีจากปีก่อน

ปริมาณธุรกรรมพร้อมเพย์ ส่วนใหญ่ใช้โดยบุคคลธรรมดา

ผ่านช่องทางของธนาคารต่าง ๆ โดยเฉพาะธนาคารขนาดใหญ่ ธนาคารขนาดกลาง และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

*ข้อมูลปี 2564

Cash still remains in the digital age

แม้ digital payment จะเติบโต

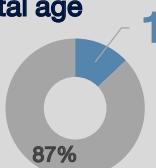
ต่อเนื่อง แต่สัดส่วนยังต่ำ

จึงพัฒนาได้อีกมาก

13%

digital payment

เงินสด

50%

ยังคงใช้แต่ เงินสด เป็นสื่อการชำระเงินหลัก

สำหรับ
โอกาสขยายการเข้าถึง
บริการ digital payment

*ข้อมูลจากผลสำรวจปรับขนาดการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน (payment diary) ปี 2564

The Way We Pay

ภาคธุรกิจและภาครัฐ

ใช้บริการโอนเงินและตัดเงิน
ล่วงหน้าอัตโนมัติ
(direct debit / direct credit)

สูงสุด **69%**

ภาคธุรกิจใช้
internet banking มากรขึ้น

รองรับการทำธุรกรรมได้ถึง
2 ล้านบาทต่อรายการ

การใช้เช็คลดลงต่อเนื่อง
เป็นเวลา 5 ปี

ในปี 2564

ปริมาณลดลง

16%

มูลค่าลดลง

12%

ความก้าวหน้าเป็นผลจากการวางแผนสร้างพื้นฐานการชำระเงินที่เอื้อต่อการพัฒนาบัตรธรรม

จำนวนลงทะเบียน
69 ล้านหมายเลขอ

โครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินสำหรับ
ภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และภาครัฐ

ปริมาณเดือนต่อเดือน
36 ล้านรายการ
มูลค่าเดือนต่อเดือน
113 พันล้านบาท

มีจุดรับชำระด้วย QR Code กว่า

7 ล้านจุด

การพิสูจน์ยืนยันตัวตน
KYC/e-KYC
ด้วยระบบ
facial recognition

บัตรประชาชน หนังสือเดินทาง

พิสูจน์ตัวตนด้วยระบบ facial recognition
รองรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลผ่าน NDID platform

เปิดบัญชีสำเร็จ

โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัล
National Digital Identity (NDID)

ณ สิ้นปี 2564
มีผู้เปิดบัญชีเงินฝากผ่านระบบ NDID

4.1
แสนบัญชี

ปัจจุบันมีผู้ให้บริการทางการเงินเข้าร่วม
ทดสอบการพิสูจน์และยืนยันตัวตนข้าม
หน่วยงานใน regulatory sandbox ของ บช.

11 ราย

The Way We Pay

ผู้ให้บริการชำระเงิน

มีผู้ให้บริการหลากหลาย ข้อมูลนี้และขั้นตอนผู้ประกอบธุรกิจระบบและบริการการชำระเงิน
ภายใต้การกำกับ ณ สิ้นปี 2564

ระบบ

ระบบออนไลน์รายย่อย
4 ราย

ระบบเครือข่ายบัตร
8 ราย

ระบบการชำระดิจิทัล
2 ราย

บริการ

26 ราย

41 ราย ▲ 5 ราย

แบบใช้ในวงจำกัด (ขั้นตอนเบียน) **4 ราย**

21 ราย ▲ 2 ราย

46 ราย ▲ 9 ราย

97 ราย ▲ 12 ราย

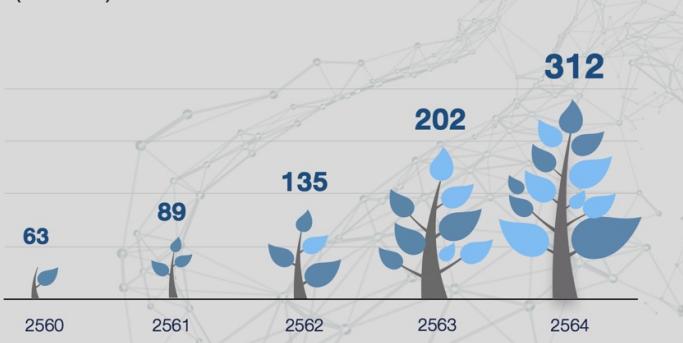
71 ราย ▲ 9 ราย

หมายเหตุ: ผู้ประกอบธุรกิจ 1 ราย มีใบอนุญาตประกอบธุรกิจได้หลายประเภท ขึ้นกับรูปแบบที่ให้บริการ

การชำระเงินดิจิทัลของไทยเติบโตต่อเนื่อง

การชำระเงินดิจิทัลของไทย

(ครั้ง/คบ/ป.)

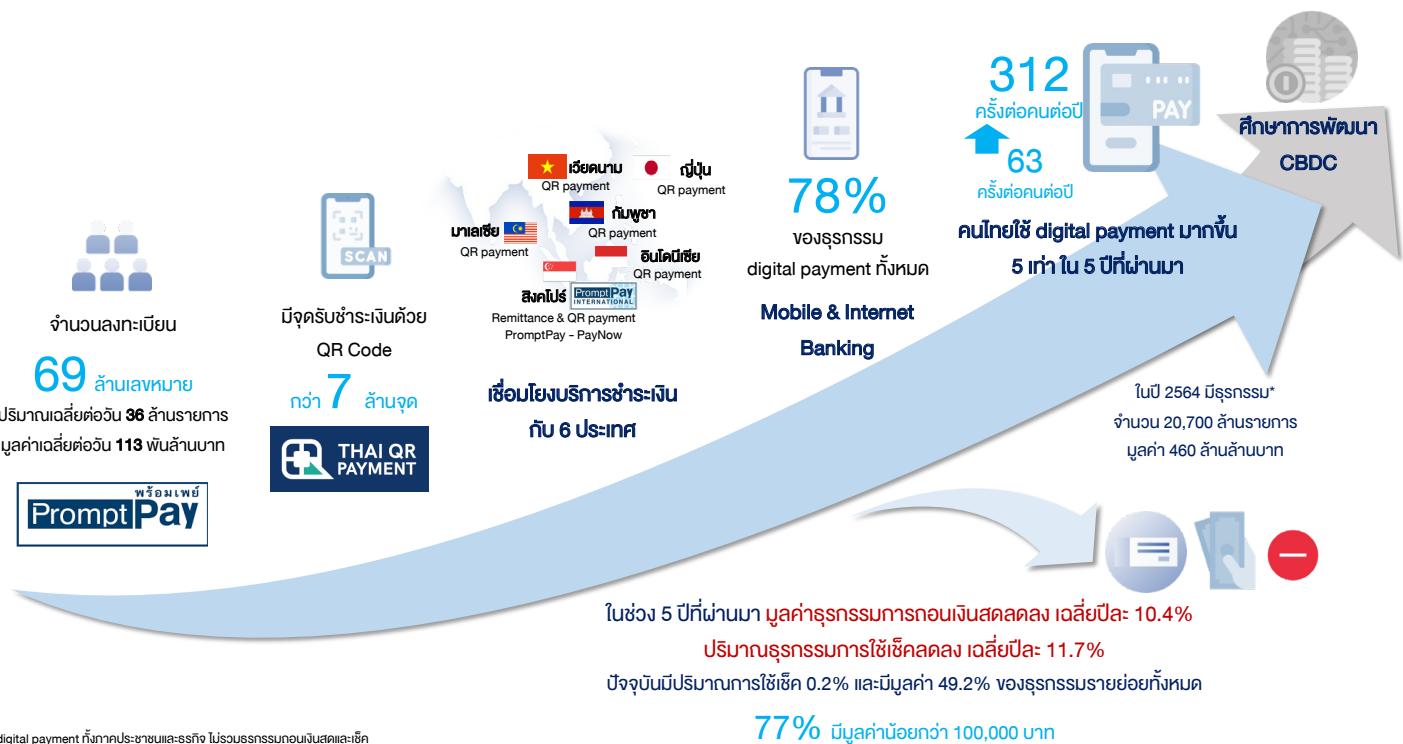
การใช้ e-Payment* ของต่างประเทศ

ឧសរបដ្ឋាន

ความสำคัญและพัฒนาการด้านระบบชำระเงิน

ระบบการชำระเงินเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ธุรกรรมทางเศรษฐกิจการเงินดำเนินได้อย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพ และสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ตลอด 20 ปีที่ผ่านมาระบบการชำระเงินไทยได้วางรากฐานทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านกฎหมาย และด้านการกำกับดูแล เพื่อพัฒนาไปสู่การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์มาอย่างต่อเนื่อง และในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา โครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินดิจิทัล (digital payment) ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาก ที่สำคัญ คือ ระบบพร้อมเพย์ และมาตราฐาน Thai QR Code รองรับการชำระเงินทั้งภาคประชาชน ภาครัฐ กิจ และภาครัฐ และการต่อยอดนวัตกรรมและบริการชำระเงิน ที่หลากหลายทั่วไปในประเทศไทยและระหว่างประเทศ ทำให้มีการใช้บริการ digital payment จำนวนมาก พฤติกรรมการใช้งาน digital payment ของประชาชนเพิ่มขึ้นถึง 5 เท่า จาก 63 ครั้งต่อคนต่อปี ณ สิ้นปี 2560 เป็น 312 ครั้งต่อคนต่อปี ณ สิ้นปี 2564 โดยมีสถานการณ์โควิด 19 ที่เป็นอีกปัจจัยเร่งสำคัญที่ทำให้การชำระเงินดิจิทัลเพิ่มมากขึ้น จนทำให้ไทยก้าวขึ้นเป็นหนึ่งในผู้นำด้านการชำระเงินของภูมิภาค ทั้งยังเป็นหนึ่งในผู้นำระดับสากลที่ริเริ่มศึกษาการพัฒนา Wholesale Central Bank Digital Currency (CBDC) เพื่อเตรียมพร้อมรองรับโลกการเงินในอนาคต

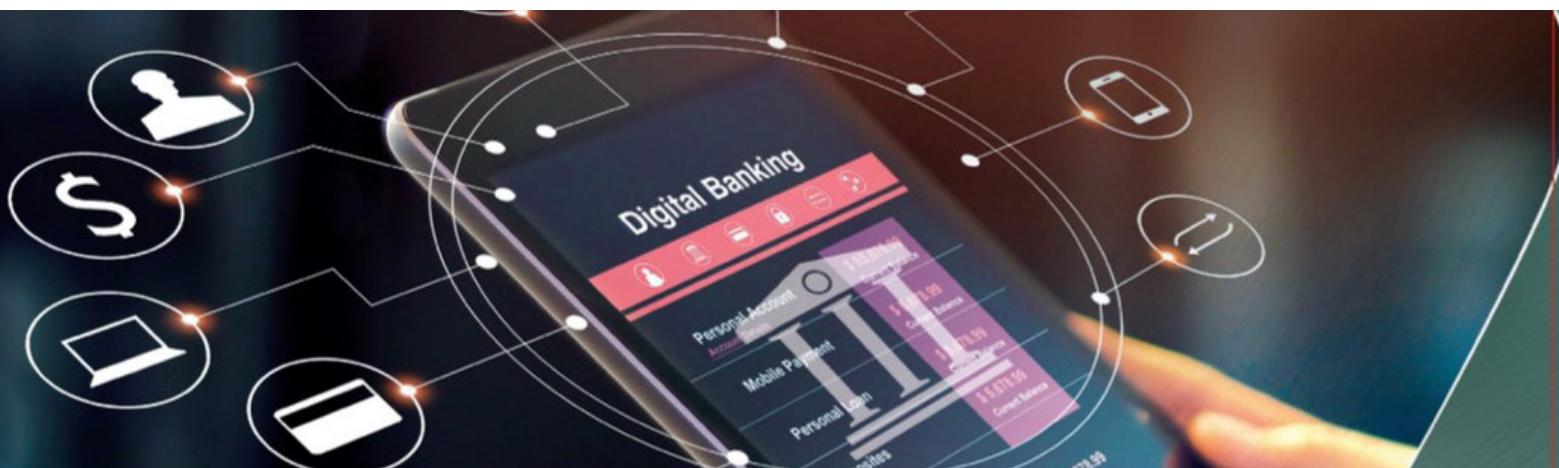
*digital payment หักภาษีค่าใช้จ่ายและหักภาษี ไม่รวมธรรมเนียมกอนเงินสดและเช็ค

ปัจจัยภายนอกและความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยภายนอกของทางและบริการชำระเงินดิจิทัลมีความหลากหลายพอสมควร โดยประเทศไทยอยู่ระหว่างปรับเปลี่ยนจากสังคมที่ใช้เงินสดมาก เป็นสังคมที่ใช้เงินสดน้อยลง โดยยังคงรักษาสมดุลให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินและบริการชำระเงินได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผู้ให้บริการได้เสนอบริการ digital payment ในหลายรูปแบบครอบคลุมความต้องการของผู้ใช้ทั้งในมิติของการชำระเงินแบบ online และร้านค้า มิติของ card และ non-card และมิติของภาคประชาชน ภาครัฐกิจ และภาคธุรกิจ ซึ่งบริการต่าง ๆ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และ รปท. สนับสนุนให้เกิดความหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้ใช้บริการกลุ่มต่าง ๆ บนพื้นฐานของการบริหารความเสี่ยงที่ดีและการให้ความรู้แก่ผู้ใช้บริการอย่างเพียงพอ

อย่างไรก็ตาม วิวัฒนาการของเทคโนโลยีและกระแสโลกดิจิทัลยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาระบบการชำระเงินของไทยให้สอดรับกับกระแสตั้งแต่ต้น จึงยังต้องดำเนินต่อไป โดยในการจัดทำแนวทางการพัฒนาระบบการชำระเงิน ต้องคำนึงถึงความท้าทายต่าง ๆ เช่น การเกิดขึ้นของเทคโนโลยีใหม่ ความหลากหลายขั้นตอนของบริการและผู้ให้บริการชำระเงิน การเพิ่มขั้นของภัยคุกคามจากไซเบอร์และกลไกรูปแบบต่าง ๆ และการเติบโตของ “สินทรัพย์ดิจิทัล” ซึ่งเป็นรูปแบบใหม่ของโลกการเงิน การกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบชำระเงินจึงต้องประเมินปัจจัยต่าง ๆ อย่างรอบคอบ โดยได้มีการรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ที่เกี่ยวข้องรวมถึงสาธารณะ สรุปข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อแนวทางการพัฒนา ดังนี้

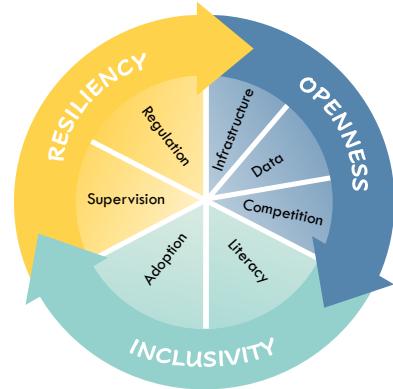
1. การมีโครงสร้างธรรมาภิบาลของระบบการชำระเงิน เพื่อคุ้มครองข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้เล่นที่หลากหลายทั้ง bank และ non-bank ในเรื่องการนำนโยบายจาก รปท. สู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผล ภายใต้ข้อตกลงร่วมกันอย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐาน รวมทั้งการผลักดันให้เกิดการใช้งานอย่างครอบคลุมแพร่หลาย และจัดการกับปัญหาหรือข้อพิพาทของระบบ ตลอดจนดูแลการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินที่สำคัญของประเทศไทยให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุด ร่วมกัน ด้วยราคาน้ำเงินที่โปร่งใสและเป็นธรรม และภายใต้การกำกับดูแลความเสี่ยงที่เพียงพอและเหมาะสม
2. การเพิ่มเป้าหมายจำนวนการใช้ digital payment ของไทยเป็น 2.5 เท่าภายใน 3 ปี มีความเป็นไปได้ จากพฤติกรรมของคนไทยที่ใช้ digital payment มาตรฐาน จึงควรสร้างแรงขับเคลื่อนผลักดันการใช้ digital payment ในเชิงรุก ให้ทุกภาคส่วนร่วมกันเร่งลดการใช้เงินสดและเข้ากระดาษอย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงคำนึงถึงผู้ที่ยังไม่พร้อมใช้ digital payment และดำเนินการควบคู่กับการให้ความรู้ในการใช้บริการอย่างปลอดภัย
3. การให้ความสำคัญกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและการมีธรรมาภิบาลข้อมูล ควบคู่กับการใช้ประโยชน์จากข้อมูล และ รปท. ควรมีบทบาทในการบูรณาการข้อมูลด้านการชำระเงิน เช่น การเชื่อมโยงกับแอปพลิเคชันภาครัฐ เนื่องจากมีผู้ใช้งานจำนวนมาก
4. การประยุกต์ใช้การพัฒนาสกุลเงินดิจิทัลสำหรับรายย่อยที่ออกโดยธนาคารกลาง (Retail CBDC) กับบริการทางการเงิน อีกทั้ง การจ่ายเงินสวัสดิการภาครัฐแบบมีเงื่อนไข เพื่อให้จ่ายเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ โดยควรจัดให้มีการชำระเงินแบบ offline ที่ไม่ต้องใช้ smartphone และสัญญาณอินเทอร์เน็ตด้วย และการเติมเงินเข้ากระเปาครัวทำได้ด้วยในหลายวิธี ไม่จำเป็นต้องมีบัญชีธนาคาร ซึ่งการทำ e-KYC ในหลายระดับและใช้ ID ได้หลายรูปแบบ จะเป็นปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ

พิศวงการพัฒนาระบบการชำระเงินภายใต้กฎหมายใหม่ภาคการเงินไทยระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2565 – 2567)

จากการพัฒนาและความสำเร็จที่ผ่านมา รวมทั้งปัจจัยความท้าทายและความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง รปท. ได้จัดทำ “พิศวงการพัฒนาระบบการชำระเงินภายใต้กฎหมายใหม่ภาคการเงินไทย (Payment Directional Paper)” ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2565 – 2567) เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาด้านการชำระเงิน ภายใต้หลักการ Openness Inclusivity และ Resiliency โดยมีวิสัยทัคณ์ให้ “การชำระเงินดิจิทัลเป็นทางเลือกหลักที่เข้าถึงผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม ยกระดับคุณภาพชีวิต ส่งเสริมศักยภาพ และการแข่งขันของไทย พร้อมก้าวสู่สังคมที่ใช้เงินสดน้อยลง” ซึ่งการจัดทำแผนกลยุทธ์นี้ มุ่งเน้นการเสริมสร้างให้ระบบการชำระเงินไทยพร้อมรองรับการเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลของภาคการเงินอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ในขณะที่ยังคงสนับสนุนการพัฒนาบริการ digital payment ของผู้ให้บริการที่หลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ใช้บริการ โดยมีแผนกลยุทธ์ที่สำคัญ ดังนี้

Payment Strategic Direction

1. Openness: การใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานและข้อมูลด้านการชำระเงินร่วมกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมการแข่งขัน

ระบบการชำระเงินเปิดโอกาสให้มีการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงิน ข้อมูลด้านการชำระเงิน และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแข่งขันมากขึ้น ใน 3 ด้าน ดังนี้

(1) **Open Infrastructure** ให้มีการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงินที่เชื่อมโยงกันได้ สามารถเข้าถึงผู้เล่นที่หลากหลาย ครอบคลุมผู้ใช้บริการทั้งภาคประชาชนและภาคธุรกิจ ภายใต้โครงสร้างธรรมาภิบาลและโครงสร้างราคาน้ำมันที่เหมาะสม รวมทั้งเตรียมการรองรับภาคการเงินในรูปแบบใหม่ โดยมีการดำเนินการที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินและการชำระเงินดิจิทัลสำหรับภาคธุรกิจ หรือระบบ PromptBiz การยกระดับการใช้มาตรฐานสากลและมาตรฐานกลางในระบบการชำระเงินที่มีในปัจจุบัน รวมทั้งการศึกษา พัฒนา และทดสอบการวางแผนโครงสร้างพื้นฐานของสกุลเงินดิจิทัลที่ออกโดยธนาคารกลาง (Central Bank Digital Currency: CBDC) ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ (Cross-border Payment) เช่น Wholesale CBDC (m-Bridge) และการจัดให้มีโครงสร้างธรรมาภิบาลของระบบการชำระเงินและทบทวนโครงสร้างราคากลางระบบและบริการชำระเงินให้เหมาะสม

(2) **Open Data** ให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลชำระเงินดิจิทัล ภายใต้ธรรมาภิบาลด้านข้อมูลทั้งการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและความปลอดภัยของข้อมูลที่เพียงพอ โดยดำเนินการบูรณาการข้อมูลธุรกรรมชำระเงินของภาคการเงินและภาครัฐ และการพัฒนาโครงสร้างข้อมูลด้านชำระเงินใหม่ (Regulatory Data Transformation: RDT)

(3) **Open Competition** สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแข่งขันของผู้ให้บริการชำระเงิน และผลักดันการนำเทคโนโลยีใหม่มาพัฒนาบริการและนวัตกรรมการชำระเงินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดยการปรับแนวทางและมาตรฐานเพื่อให้ผู้ให้บริการที่หลากหลายใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินที่สำคัญร่วมกัน และยกระดับบทบาทประเทศไทยให้เป็นผู้นำด้านการชำระเงินระหว่างประเทศในภูมิภาคและเวทีสากล

2. Inclusivity: การส่งเสริมการใช้บริการชำระเงินที่เข้าถึงและเข้าใจ

รปท. วางเป้าหมายให้ digital payment เป็นทางเลือกของคนไทย จึงผลักดันให้บริการและช่องทางการชำระเงินดิจิทัลมีความครอบคลุมมากขึ้น พร้อมกับการใช้งานอย่างมั่นใจ โดยดำเนินการ ดังนี้

(1) Adoption ขยายและส่งเสริมการใช้บริการชำระเงิน digital payment ของภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และภาครัฐให้ทั่วถึง และครอบคลุมยิ่งขึ้น ผ่านการใช้งานกับบริการสาธารณะ การปิด gap ของการชำระเงินภาคธุรกิจ และการได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ

(2) Literacy การสร้างความเชื่อมั่นในการใช้งาน ผ่านการให้ความรู้ความเข้าใจในการใช้บริการและการระมัดระวังป้องกันภัย เพื่อใช้งานได้อย่างปลอดภัย โดยปรับแนวทางการสร้างความรู้ให้เกิดผลในวงกว้างอย่างเป็นรูปธรรม โดยดำเนินการในเชิงรุก และสร้างความร่วมมือทั้งในระดับภาคการเงิน และการเชื่อมโยงภาคการเงินกับภาครัฐ

3. Resiliency: การกำกับดูแลก่อนดูแลและมีประสิทธิผลรองรับการเปลี่ยนแปลงและเท่ากันความเสี่ยงยุคดิจิทัล

การกำกับดูแลผู้ให้บริการด้านการชำระเงินภายใต้โลกดิจิทัล ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเทคโนโลยี รูปแบบการให้บริการ และพฤติกรรมของผู้ใช้บริการ จำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นเพียงพอเพื่อให้ผู้ให้บริการปรับตัวได้ และสามารถสร้างสมดุลระหว่างการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีพัฒนาวัตกรรมและการบริหารจัดการความเสี่ยงยุคดิจิทัลได้อย่างเท่าทัน

(1) Regulation หลักเกณฑ์การกำกับดูแลระบบชำระเงินยึดหยุ่นสามารถรองรับนวัตกรรมและความเสี่ยงใหม่ได้ โดยการทบทวนและปรับปรุงกรอบและหลักเกณฑ์การกำกับดูแลระบบชำระเงินที่ได้คำนึงถึงผลกระทบด้าน (Regulatory Impact Assessment: RIA) 适合ด้วยความเสี่ยง (risk-proportionality) ตลอดจนรองรับการเงินในรูปแบบใหม่

(2) Supervision ปรับเปลี่ยนวิธีการกำกับดูแลให้รองรับโลกดิจิทัล โดยการพัฒนาเครื่องมือการกำกับดูแลที่ทันสมัย (supervisory technology) ปรับรูปแบบ/วิธีการกำกับดูแลและสร้างกลไกความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเพิ่มศักยภาพของบุคลากรด้านการกำกับดูแลให้รองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทัน

ประโยชน์ก่อตัวจากการพัฒนาระบบการชำระเงิน ภายใต้กฎหมายใหม่ภาคการเงินไทย

1. ระบบการชำระเงินไทย

มีโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงินที่สอดรับกับพัฒนาการของระบบเศรษฐกิจการเงิน มีเสถียรภาพและมีประสิทธิภาพ รองรับการใช้ประโยชน์จากผู้คนที่หลากหลาย ก่อให้เกิดนวัตกรรมบริการชำระเงินที่ตอบโจทย์ผู้ใช้บริการ มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และมีโครงสร้างธรรมาภิบาลด้านการชำระเงินที่เหมาะสม เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา รวมทั้งมีการกำกับดูแลที่ยึดหยุ่น มีประสิทธิผลและเท่าทันความเปลี่ยนแปลงใหม่ในยุคดิจิทัล

2. ประชาชน

มีบริการ digital payment ที่หลากหลาย เลือกใช้ได้อย่างตรงความต้องการ โดยมีความรู้ความเข้าใจที่เพียงพอในการใช้บริการ สามารถดูแลป้องกันภัยทางดิจิทัลในเบื้องต้นได้อย่างเหมาะสม และได้รับการดูแลให้มีทางเลือกและมีโอกาสให้เรียนรู้เพื่อปรับตัว

3. ธุรกิจ

มีบริการชำระเงินที่ตอบโจทย์การทำธุรกิจการค้าและการชำระเงินดิจิทัลได้สละ恍 ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจทั้งด้านการประหยัดเวลา ลดเอกสาร ลดต้นทุน และเพิ่มโอกาสการเข้าถึงสินเชื่อได้ดีขึ้น เพื่อเป็นการยกระดับศักยภาพการดำเนินธุรกิจและสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย

4. ผู้ให้บริการชำระเงิน

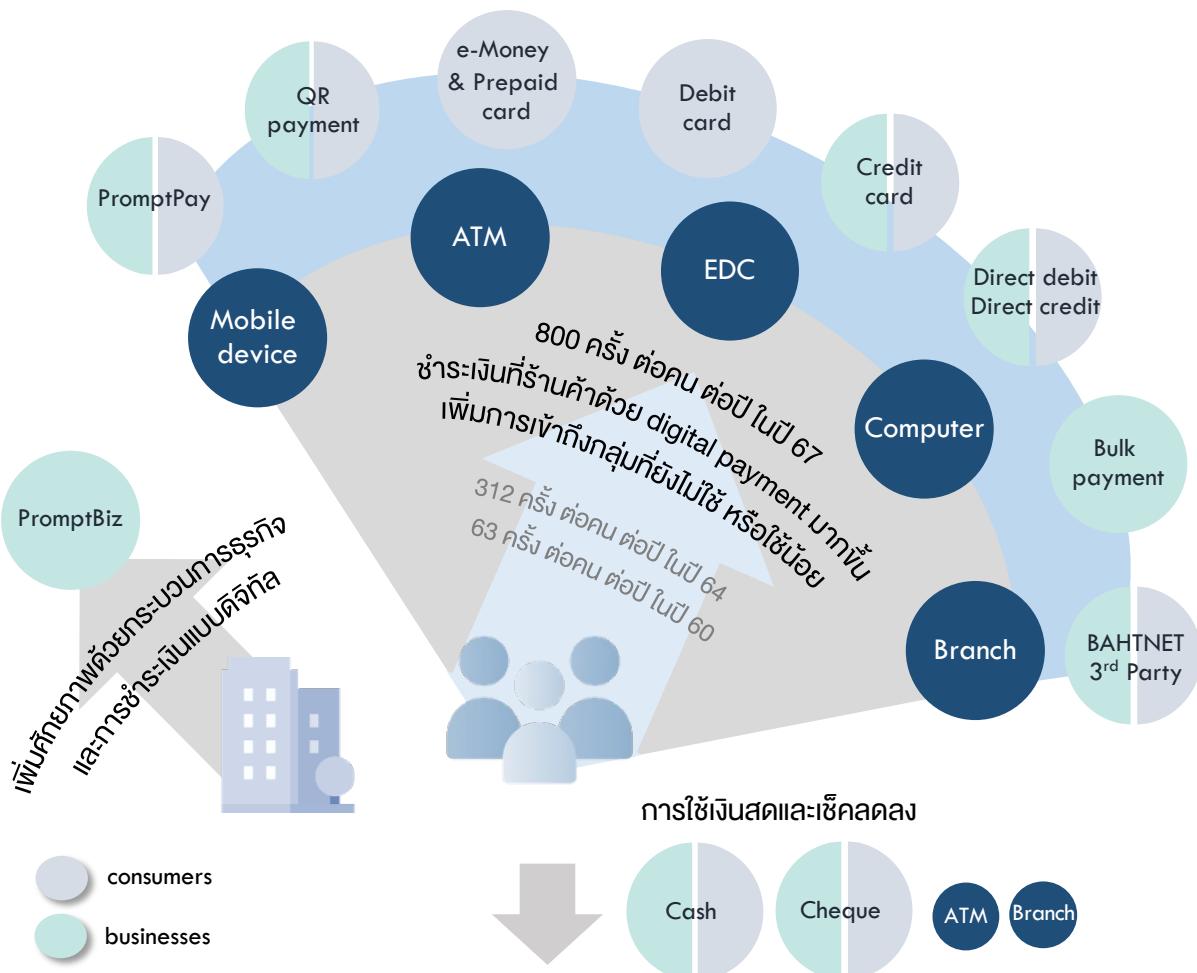
เพิ่มโอกาสและความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนการปรับตัวให้สอดรับกับโลกการเงินดิจิทัล ด้วยเกณฑ์การกำกับดูแลที่ยึดหยุ่น ไม่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการ และเอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม ภายใต้การกำกับดูแลความเสี่ยงใหม่อย่างเท่าทันในยุคดิจิทัล

ตัวชี้วัดตามแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน ปี พ.ศ. 2565 – 2567

Indicators	Digital Payment เป็นทางเลือกหลักของทุกกลุ่ม
	<u>เพิ่ม</u> ปริมาณการใช้ digital payment เป็น 2.5 เท่า กাযใน 3 ปี จาก 312 ครั้ง ในปี 2564 เป็น 800 ครั้ง / คน / ปี ในปี 2567 <u>เพิ่ม</u> สัดส่วนนิยมค่าการใช้ digital payment ต่อเงินสด เพื่อการชำระเงินของประชาชน อีกร้อยละ 5 กাযใน 3 ปี จากร้อยละ 37 ในปี 2564 เป็นร้อยละ 42 ในปี 2567
	<u>ลด</u> การใช้เงินสด ด้วยอัตราเร่งเป็น 2 เท่า กাযใน 3 ปี อัตราการใช้เงินสดที่ลดลงในปี 2567 เป็นสองเท่าของอัตราลดเดลี่ในปี 2561-2564 <u>ลด</u> การใช้เช็คกระดาษเหลือไปถึงร้อยละ 50 ของปัจจุบัน กাযใน 5 ปี กাযในปี 2569 การใช้เช็คกระดาษลดให้เหลือไม่ถึงร้อยละ 50 ของปี 2564
	ช่วยเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของไทย
	ภาคธุรกิจนำทางเลือกใช้บริการ digital payment และมีกระบวนการธุรกิจแบบดิจิทัลที่ครบวงจร ผ่านการใช้บริการระบบ PromptBiz ธุรกิจขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก เข้าร่วมไม่น้อยกว่า 3,000 แห่ง ในปี 2567

The Way We Will Pay

Openness

การใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานและ
ข้อมูลด้านการชำระเงินร่วมกัน เพื่อเพิ่ม
ประสิทธิภาพและส่งเสริมการแข่งขัน

Openness

การใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานและข้อมูลด้านการชำระเงินร่วมกัน
เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและส่งเสริมการแข่งขัน

หลักการ

ภาคการชำระเงินสามารถใช้เทคโนโลยีและข้อมูล เพื่อพัฒนาวัตกรรมและบริการที่ตอบโจทย์ผู้ใช้ ภายใต้หลักการ Open Infrastructure Open Data และ Open Competition โดยเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงิน เพื่อสนับสนุนให้การท่าธุรกรรมทางการเงินและการทำธุรกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกันได้ และผู้เกี่ยวข้องมีโอกาสใช้ประโยชน์ร่วมกัน โดยมีโครงสร้างธรรมาภิบาลที่ดีรองรับ มีการพัฒนาข้อมูลการชำระเงินเพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย พัฒนาวัตกรรมและเพิ่มประสิทธิภาพของบริการ นำไปสู่การแข่งขันในการให้บริการชำระเงิน โดยมีทิศทางดำเนินการใน 3 เรื่องที่สำคัญภายใต้หลักการ Open Infrastructure Open Data และ Open Competition ดังนี้

1 Open Infrastructure

พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงินที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันและเชื่อมโยงกันได้
ภายใต้โครงสร้างธรรมาภิบาลที่ดีและมีโครงสร้างราชากที่เหมาะสม

ที่มาของการพัฒนา: ขาดบริการชำระเงินที่ตอบโจทย์ภาคธุรกิจ มีการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เท่าเทียม และขาดกลไกการบริหารธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิภาพ

- โครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงินเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาบริการที่ตอบโจทย์ผู้ใช้ทุกภาคส่วน ที่ผ่านมาการชำระเงินรายย่อยของไทยประสบความสำเร็จอย่างมาก ผ่านโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญคือ ระบบพร้อมเพย์ อย่างไรก็ตาม การผลักดันการชำระเงินดิจิทัลสำหรับภาคธุรกิจ ยังไม่มีโครงสร้างพื้นฐานที่ตอบโจทย์ให้สามารถเชื่อมโยงธุรกรรมการค้าและการชำระเงินได้อย่างครบวงจร
- ผู้ให้บริการชำระเงินระหว่าง bank และ non-bank ยังคงมีรูปแบบและต้นทุนที่แตกต่างกันในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐาน ที่มีในปัจจุบัน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการชำระเงินโดยรวม
- ระบบการชำระเงินในปัจจุบันยังขาดการวางแผนโครงสร้างธรรมาภิบาลที่ชัดเจน เพื่อสนับสนุนให้การบริหารจัดการการให้บริการโครงสร้างพื้นฐานและการส่งผ่านนโยบายด้านการชำระเงินของ ธปท. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดข้อตกลงและมาตรฐานที่ชัดเจนร่วมกัน และสามารถบริหารจัดการภัยที่ศูนย์ของโครงสร้างพื้นฐานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สิ่งที่่อยากเห็น

มีโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงินที่ได้มาตรฐาน มั่นคง ปลอดภัย สามารถเชื่อมต่อกันได้ (interoperability) ผู้ให้บริการที่หลากหลายใช้ประโยชน์ตัวยาราคาที่เหมาะสม และขับเคลื่อนด้วยโครงสร้างธรรมาภิบาลที่ดี ของระบบการชำระเงิน เพื่อส่งเสริมการแข่งขันในการพัฒนาวัตกรรมและการให้บริการทางการเงินที่ตอบโจทย์ประชาชนและธุรกิจได้ดีขึ้น สนับสนุนนโยบายการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลและการเร่งให้ไทยเข้าสู่สังคมที่ใช้เงินสดน้อยลง

สิ่งที่ไม่อยากเห็น

โครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงินที่กระจาย (fragmentation) หรือให้บริการซ้ำซ้อนจนไม่มีประสิทธิภาพ หรือจะจูกัดจ้วงนำไปสู่ความเสี่ยงของระบบ (concentration risk) มีโครงสร้างราคาที่ไม่สะท้อนถูกต้อง ที่แท้จริง การใช้ประโยชน์ร่วมกันทำได้จำกัด ไม่เอื้อต่อการแข่งขันในการพัฒนาวัตกรรมและบริการด้านการชำระเงินให้ดีขึ้น และไม่มีกลไกด้านธรรมาภิบาลสนับสนุนการส่งผ่านนโยบายจาก รปท. ลงสู่การปฏิบัติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงินแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ hard infrastructure และ soft infrastructure ซึ่งในส่วนของ hard infrastructure คือการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานสำหรับภาคธุรกิจ เพิ่มเติมจากการมีระบบสำหรับรายย่อย เช่น พร้อมเพย์ และ Thai QR Code ที่ได้พัฒนามาอย่างแข็งแรงแล้ว ในส่วนของ soft infrastructure จะมุ่งเน้นการสร้างและนำมาตรฐานกลางมาใช้ เพื่อให้ระบบสามารถเชื่อมโยงกันได้ ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการเชื่อมต่อและทำธุรกิจ ของผู้ให้บริการต่าง ๆ นำไปสู่การพัฒนาบริการที่เร็ว יותר นอกเหนือไปนี้ ยังมุ่งกระตุ้นธุรกิจในระบบการชำระเงิน โดยวางแผนทางการทำงานร่วมกัน สร้างความร่วมมือ และต่อยอดการพัฒนา ซึ่งจะเป็นการเสริมสร้างจุดแข็งของระบบการชำระเงินไทย

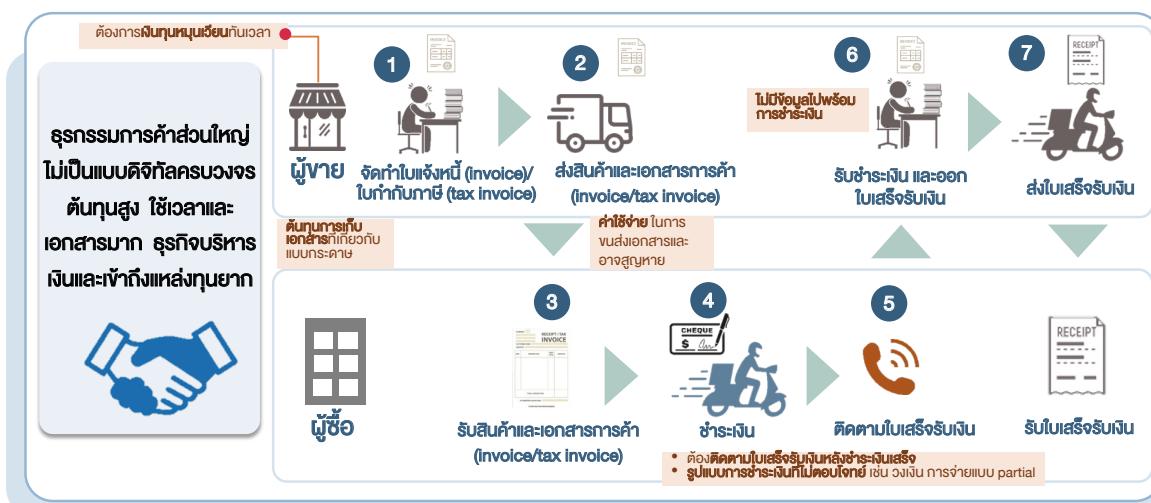
แผนดำเนินการด้าน Open Infrastructure ในช่วงปี 2565 – 2567

1.1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินและการชำระเงินดิจิทัลสำหรับภาคธุรกิจ (ระบบ PromptBiz)

แนวคิดและหลักการสำคัญของ “ระบบ PromptBiz”

เป็นโครงสร้างพื้นฐานที่ใช้ประโยชน์จากมาตรฐานข้อความสากล ISO 20022 รองรับการเชื่อมโยงข้อมูลด้านการค้าและการชำระเงินของกระบวนการธุรกิจดิจิทัลได้อย่างครบวงจร ช่วยลดปัญหาปัจจุบันที่ใช้เอกสารกระดาษจำนวนมาก ทำให้มีต้นทุนสูง ต้องใช้เวลาติดตาม ตรวจสอบเอกสาร แลกเปลี่ยน กิจกรรมทางการค้า ซึ่งโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าวสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนได้มาก

ปัญหาอุปสรรคในการกำหนดการซื้อขายระหว่างภาคธุรกิจปัจจุบัน

หลักการสำคัญ (guiding principle)

- เปิดให้เข้าถึงบริการเพื่อส่งเสริมการแข่งขันของผู้ให้บริการและต่อยอดบริการที่หลากหลาย (open infrastructure)
- มีมาตรฐานและสามารถเชื่อมต่อได้ (standard & interoperability)
- ตอบโจทย์ทั้งธุรกิจขนาดใหญ่และขนาดเล็ก สามารถรองรับการเติบโตในอนาคต (scalability & innovation)
- มีโครงสร้างการกำกับดูแลและส่งเสริมการใช้งานแพร่หลายในวงกว้าง (governance & incentive structure)

ความสำเร็จในต่างประเทศ

หลายประเทศประสบความสำเร็จในการพัฒนา e-invoice platform เช่น อังกฤษ ฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร

- อังกฤษ สามารถลดต้นทุนการจัดการเอกสารต่อรายการได้กว่า 65%¹
- สหราชอาณาจักร ได้รับเงินตรงเวลามากขึ้นกว่าเดิม
- ฝรั่งเศส ลดค่าจัดส่งเอกสาร 96% และลดเวลาของกระบวนการทั้งหมดจาก 15 วันเหลือเพียง 3 วัน²

ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้งาน e-Invoicing Platform	ตัวอย่างประเทศ		
ความน่าเชื่อถือ ลดความเสี่ยงของการถูกปลอมแปลง หรือ fraud สามารถเข้าถึงเอกสารได้ทันที โดยที่เอกสารยังคงความมั่นคงปลอดภัย			
ลดต้นทุนค่าใช้จ่ายและการบริหารจัดการของภาคเอกชน			
รวดเร็ว ข้อมูลถูกต้อง ลดความผิดพลาดในการระบุข้อมูล tax (error-free tax filling)			
สนับสนุนการค้าอิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) รองรับการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์อย่างครบวงจร สามารถเชื่อมต่อและสนับสนุนการค้ากับประเทศไทยอีกด้วย เช่น กลุ่มสหภาพยุโรป เป็นต้น			
ส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายภาครัฐด้านภาษี เช่น เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของภาครัฐ เป็นต้น			
ภาคธุรกิจได้รับสิทธิประโยชน์ที่ยั่งยืน เช่น			

¹UK (£13.98 to £4.77) แหล่ง <https://www.unimaze.com/e-invoicing-in-the-united-kingdom-what-you-need-to-know/>

²<https://www.einvoicingbasics.co.uk/why-einvoicing/>

แผนการพัฒนา

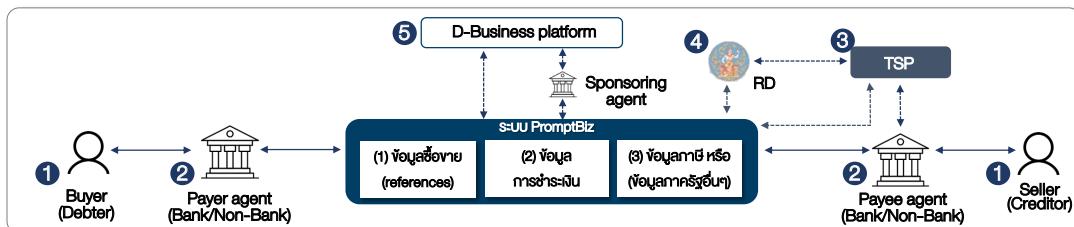
แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ บริการด้านการค้าและการชำระเงิน และบริการด้านสินเชื่อ

ส่วนที่ 1 บริการด้านการค้าและการชำระเงิน (Trade and Payment)

เป็นการเชื่อมโยงการค้าตั้งแต่การเรียกเก็บเงิน การออกใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tax invoice) และการชำระเงิน ที่มีข้อมูลการค้า หรือที่เชื่อมโยงกับการออกใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Receipt) โดยช่วงแรกเป็นการพัฒนา บริการหลัก ได้แก่ (1) บริการส่ง/รับใบแจ้งหนี้อิเล็กทรอนิกส์ที่เชื่อมโยงกับผู้ให้บริการนำส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (Tax Service Provider: TSP) และ (2) บริการแลกเปลี่ยนข้อมูล e-Tax Invoice/e-Receipt พร้อมการชำระเงินผ่านระบบ Bulk Payment คาดว่าระบบจะแล้วเสร็จในเดือนเมษายน ปี 2566 สำหรับการพัฒนาในระยะถัดไปจะเชื่อมต่อ กับ D-Business platform³ ขยายบริการสู่ประกอบการแบบบุคคลธรรมดา และขยายรูปแบบการชำระเงินให้รองรับ การทำธุรกรรมแบบ real-time หรือ near real-time และธุรกรรมที่มีมูลค่าสูง รวมทั้งศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนา Digital Cheque (D-Cheque) เพื่อตอบสนองและเป็นทางเลือกให้แก่ภาคธุรกิจที่ยังคงมีความต้องการใช้เช็ค

ส่วนที่ 2 บริการด้านสินเชื่อ (Digital Supply Chain Finance)

เป็นการพัฒนากลไกสนับสนุนการให้สินเชื่อแก่ธุรกิจโดยเฉพาะ SMEs โดยใช้ข้อมูลการซื้อขายสินค้าและชำระเงินจาก ส่วนที่ 1 โดยระยะแรกเป็นการพัฒนาบริการตรวจสอบใบแจ้งหนี้ (invoice) และตรวจสอบการให้สินเชื่อซ้ำซ้อน (double financing) เริ่มเปิดให้บริการแล้วเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2564 โดยช่วงแรกใช้วิธีส่งข้อมูลเข้าระบบก่อน ระยะ ต่อไปเมื่อส่วนแรกเสร็จ จะนำส่งข้อมูลผ่านระบบ PromptBiz และหลังจากนั้นเป็นการพัฒนาบริการต่ออยอดอื่น ๆ

ในระยะแรก ผู้ประกอบการทั้งบุคคลใหญ่ และ SMEs (เฉพาะนิติบุคคล) ที่มีระบบหัวขอฟ์แวร์การจัดการของ บริษัท (Enterprise Resource Planning – ERP) ซึ่งจัดการเอกสารทางการค้าและการชำระเงินในรูปแบบดิจิทัล สามารถสมัครใช้บริการ PromptBiz ผ่านธนาคารนำร่องที่ร่วมให้บริการ โดยในระยะต่อไปจะขยายขอบเขตบริการและ ผู้ให้บริการของระบบ PromptBiz รวมถึงประเภทของผู้ประกอบการ ให้ครอบคลุมบุคคลธรรมดาด้วย ทั้งนี้ บริษัท ขนาดใหญ่และ SMEs ที่สมัครใช้บริการกับธนาคารที่เข้าร่วมโครงการ สามารถใช้ระบบ ERP ที่มีอยู่โดยมีการปรับปรุง ให้เข้ากับการให้สินเชื่อตามมาตรฐานการเชื่อมต่อระบบ PromptBiz ซึ่งยังคงตามมาตรฐาน ขมธอ. 3-2560

หมายเหตุ : ในอนาคตจะพิจารณาศึกษาการเชื่อมโยงระหว่าง Domestic Business Platform ใน PromptBiz และ National Digital Trade Platform (NDTP) ที่จะมีการพัฒนาต่อไป

³D-Business platform คือ ผู้ให้บริการแพลฟอร์ม/ระบบที่แลกเปลี่ยนข้อมูลการค้า/เอกสารการค้าอิเล็กทรอนิกส์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย โดยอาจเกิดจากการพัฒนาขึ้นเองโดยผู้ประกอบการหรือให้กับคู่ค้าของตนโดย เดพาฯ หรือพัฒนาโดยบริษัทผู้พัฒนาระบบที่ให้บริการกับผู้ประกอบการรายอื่น ๆ

1.2 ยกระดับการใช้มาตรฐานสากลและมาตรฐานกลางในระบบการชำระเงิน

แนวคิดและหลักการ

รปท. ผลักดันการใช้มาตรฐานสากลและมาตรฐานกลางในระบบชำระเงิน ที่สำคัญ คือการใช้มาตรฐานข้อความ ISO 20022 เพื่อให้ข้อมูลชำระเงินสามารถมีข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้อง และการใช้เทคโนโลยี API รองรับการเชื่อมโยงโครงสร้างพื้นฐานระบบการเงินอื่นที่สำคัญ รวมทั้งสร้างโอกาสต่อยอดนวัตกรรมทางการเงินใหม่ ๆ ในอนาคต

แบบดำเนินการ

- โครงการ BAHTNET – ISO 20022 (ระบบการชำระเงินมูลค่าสูง) ปรับปรุงระบบ BAHTNET โดยนำมาตรฐานข้อความการชำระเงินสากล ISO 20022 มาใช้งาน เพื่อรองรับการทำงานแบบอัตโนมัติ และตรวจสอบธุรกรรมที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถรองรับข้อมูลประกอบการชำระเงินมากขึ้น เช่น รายละเอียดข้อมูลผู้โอนและผู้รับโอนเงิน (ชื่อภาษาอังกฤษ, ชื่อภาษาไทย, เลขประจำตัวบุคคล/นิติบุคคล, ที่อยู่, เลขที่บัญชี, ประเภทบัญชี) วัตถุประสงค์การโอนเงิน รวมถึงข้อมูลทางธุรกิจ และข้อมูลภาษี เป็นต้น ทำให้กระบวนการระหบยอด การดูแลและตรวจสอบธุรกรรมการเงินเที่ยงตรง แม่นยำมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการเชื่อมโยงกับโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญอื่น ตลอดจนสามารถสร้างโอกาสและต่อยอดให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยจะเริ่มให้บริการได้ภายในปี 2565
- โครงการ BAHTNET API HUB พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน API⁴ Gateway เพื่อเชื่อมโยงกับระบบบทเน็ต เพื่อรองรับ Digital Financial Services ที่หลากหลาย ในรูปแบบ Straight Through Processing (STP) เพื่อเชื่อมโยงกับโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่สำคัญของประเทศไทยและรองรับการต่อยอดนวัตกรรมทางการเงินใหม่ ๆ โดยใช้เทคโนโลยี API เชื่อมต่อการรับส่งข้อมูลด้วยมาตรฐานข้อความ ISO 20022 เช่น บริการโอนเงิน บริการชำระราคายังคงทรัพย์ การชำระเงินมูลค่าสูงผ่าน PromptBiz การโอนเงินมูลค่าสูงเพื่อบุคคลที่ 3 แบบ near real-time และจะเป็นช่องทางหลักสำหรับการทำธุรกรรมทางการเงิน มูลค่าสูงภายในประเทศ (Domestic Large Value Funds Transfer) คาดว่าจะให้บริการได้ในช่วงปลายปี 2566
- โครงการ ISO 20022 Migration (ระบบการชำระเงินรายย่อย) เป็นการปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงินที่มีในปัจจุบัน ได้แก่ ระบบ Bulk Payment และระบบ PromptPay เพื่อให้การใช้งานของระบบมีความสมบูรณ์และรองรับความต้องการของประชาชนและธุรกิจได้ดียิ่งขึ้น ภายในปี 2566 และปรับปรุงระบบ QR Payment (Merchant-Presented Mode) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรับ-จ่ายเงิน โดยคาดว่าจะเปิดให้บริการได้ภายในปี 2567 ในระยะถัดไปจะปรับปรุงระบบ Cross-bank Bill Payment สำหรับภาคธุรกิจ และปรับปรุงระบบ Bill Alert เพื่อต่อยอดจากการโอนเงินพร้อมเพย์สำหรับภาคธุรกิจ และเพิ่มประสิทธิภาพบริการโอนเงินพร้อมเพย์สำหรับประชาชน

1.3 การจัดให้มีโครงสร้างธรรมาภิบาลของระบบการชำระเงินและการทบทวนปรับปรุง โครงสร้างราคาให้เหมาะสม

แนวคิดและหลักการ

ที่ผ่านมา digital payment ของไทยเติบโตขึ้นมากและมีการเชื่อมโยงหลากหลาย แต่โครงสร้างธรรมาภิบาลด้านชำระเงินยังปรับปรุงไม่ทันต่อรอบโลกที่เปลี่ยนไป ทำให้มีข้อจำกัดในการส่งผ่านนโยบายสู่การปฏิบัติที่ผูกเกี่ยวข้องไม่ได้มีส่วนร่วมอย่างครบถ้วน การกำหนดกฎและกติกาที่เป็นข้อจำกัดในการส่งเสริมให้เกิด level playing field ขณะเดียวกันก็มีศักยภาพที่หนึ่งของบริการโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินมีความช้าช้อน กระฉูกตัว ทำให้มีการใช้งานได้อย่างไม่เต็มศักยภาพ ดังนั้น การมีโครงสร้างธรรมาภิบาล ด้านระบบชำระเงินที่เหมาะสม จะสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการส่งผ่านนโยบายด้านการชำระเงินของ รปท. ลงสู่การปฏิบัติ โดยบริการชำระเงินมีกฎหมายและมาตรฐานที่ยอมรับร่วมกันอย่างชัดเจน ซึ่งนำไปสู่การให้บริการที่ดีขึ้นแก่ประชาชนและภาคธุรกิจ

⁴Application Programming Interface (API)

แผนดำเนินการ

1. ตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนระบบการชำระเงิน (Payment Strategy Forum: PSF)

เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนนโยบายของ รบพ. จากคณะกรรมการระบบการชำระเงิน (กรช.) ลงสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิผล สามารถให้ข้อเสนอแนะการกำหนดทิศทางการพัฒนาด้านการชำระเงิน การพัฒนาบริการและนวัตกรรมด้านการชำระเงิน เพื่อประโยชน์ของผู้ใช้บริการ (end-user) ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- ทิศทางการพัฒนาระบบและบริการการชำระเงิน และการนำนโยบายมาปฏิบัติให้บรรลุผลสัมฤทธิ์
- แนวปฏิบัติที่จำเป็นเพื่อใช้ร่วมกัน ทั้งบริการในประเทศและระหว่างประเทศ
- การผลักดันการนำมาตรฐานสากลมาใช้ในระบบการชำระเงินไทย
- กลยุทธ์การสื่อสารและให้ความรู้แก่ผู้ใช้บริการเพื่อส่งเสริม digital payment

องค์ประกอบของ PSF มีองค์ประกอบจากผู้เกี่ยวข้องหลากหลายทั้งผู้แทนของผู้ให้บริการ ผู้ใช้บริการ และภาครัฐ ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านระบบการชำระเงิน ในเชิงธุรกิจ เทคโนโลยี และกฎหมาย นอกจากนี้ อาจมีผู้เชี่ยวชาญ หรือหน่วยงานเฉพาะสนับสนุนข้อมูลตามวาระที่เกี่ยวข้อง โดยมีเดาขานุการร่วมระหว่างตัวแทนธนาคารแห่งประเทศไทย และผู้ให้บริการระบบชำระเงิน

2. ตั้งกลุ่มงานบริหารจัดการบริการชำระเงินที่สำคัญ (Central Payment Services Office: CPSO)

เป็นกลุ่มงานในการบริหารจัดการบริการชำระเงินที่สำคัญตามแนวทางสากล โดยทำหน้าที่กำหนดแนวปฏิบัติ และ มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง ทั้งด้านธุรกิจ (business rules) ด้านกฎหมาย ด้านเทคนิค และด้านการปฏิบัติงาน (operation rules) รวมทั้งรวบรวมข้อมูลและพัฒนาบริการของระบบชำระเงินอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนทำหน้าที่เป็นตัวแทนหรือ ผู้ประสานงานในการเชื่อมโยงสนับสนุนทั้งในประเทศและกับต่างประเทศ ในเบื้องต้นบริการหลักที่จำเป็นต้องมี CPSO ดูแล เป็นบริการที่มีการใช้งานในวงกว้างและมีการให้บริการที่เชื่อมโยงทั้งในและต่างประเทศ เช่น บริการพร้อมเพย์ Thai QR Payment และ PromptBiz

บทบาทหน้าที่ของ CPSO

- จัดให้มีข้อกำหนดทางธุรกิจ เงื่อนไขการให้บริการ โครงสร้างราคา และมาตรฐานด้านเทคนิค
- จัดให้มีข้อกำหนดการเข้าถึงบริการ และการสมัครเข้าร่วมบริการต่าง ๆ
- ผลักดันให้มีการพัฒนาบริการและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง
- ทบทวน และติดตามการปฏิบัติตามข้อกำหนดข้างต้น

3. ทบทวนและพิจารณาแนวทางบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงิน และโครงสร้างราคารับบริการชำระเงิน ให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อยกระดับการดำเนินงานของโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินที่สำคัญสู่การเป็น โครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงินของประเทศไทย โดยการจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ให้บริการที่ซ้ำซ้อนหรือมีการกระจุกตัวจนเกิดความเสี่ยงในเชิงระบบ เปิดให้ผู้ให้บริการประเทศต่าง ๆ สามารถเข้าถึงได้ตามระดับความเสี่ยง และรองรับการพัฒนาด้านการชำระเงินที่ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและข้อมูล ภายใต้ราคาที่เหมาะสมเป็นธรรม

Guiding Principles: Payment Infrastructure

- รองรับผู้ให้บริการที่หลากหลายและสามารถเชื่อมต่อกันได้
- เพิ่มประสิทธิภาพระบบการชำระเงินโดยรวมและสนับสนุนการพัฒนาวัตกรรมและเศรษฐกิจดิจิทัลของไทย
- มีหลักธรรมาภิบาล การบริหารความเสี่ยงที่ดี เป็นไปตามมาตรฐานสากล
- ทรัพยากรบุคคลมีความสามารถ
- มีโครงสร้างราคาที่เหมาะสม สนับสนุนให้เกิดการใช้งานในระยะยาว

ด้านการทบทวนโครงสร้างราคา รปท. ยังคงสนับสนุนให้การกำหนดราคาค่าบริการโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงิน เป็นไปตามกลไกของตลาด โดยต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้ใช้บริการและของประเทศ รวมทั้งสนับสนุนให้ผู้ใช้บริการทั้งภาคประชาชนและภาคธุรกิจ ลดการใช้เงินสดและเช็ค และใช้ digital payment เป็นทางเลือกหลัก ดังนี้

Guiding Principles: โครงสร้างราคาค่าบริการโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงิน

- สะท้อนต้นทุน ความเสี่ยง รูปแบบบริการ และส่วนเสริมการแข่งขันตามกลไกตลาด
- สร้างแรงจูงใจการใช้บริการชำระเงินดิจิทัลเป็นทางเลือกหลัก และลดการใช้เงินสดและเช็ค
- ผู้ใช้บริการรายย่อย ผู้ที่มีรายได้น้อย ผู้อยู่ในพื้นที่ห่างไกล และผู้ด้อยโอกาส สามารถเข้าถึงบริการทางการเงินพื้นฐาน และมีทางเลือกเพื่อเข้าถึงบริการทางการเงินอื่น ๆ
- สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเชื่อมต่อบริการ และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

ภายใต้แผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงินปี 2565-2567 จึงจะมีการทบทวนโครงสร้างราคาค่าบริการและค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้อง กับธุรกรรมเงินสดและเช็ค และโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงินที่สำคัญ ตามหลักการข้างต้น

พฤติกรรมการใช้เงินสดและเช็คของคนไทยที่ต้องปรับเปลี่ยนเพื่อลดต้นทุนของประเทศไทย

ประชาชนใช้เงินสดในสัดส่วนถึงร้อยละ 87 ในกรณีใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน^๖ โดยมีต้นทุนจากการใช้เงินสดถึงปีละประมาณ 47,000 ล้านบาท^๗ สำหรับการใช้เช็ค ถึงแม้ว่าจะมีปริมาณลดลงมาต่อเนื่องในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ดี ร้อยละ 77 ของเช็คใช้กับการชำระเงินที่มีมูลค่าน้อยกว่า 100,000 บาท^๘ ซึ่งการมีบริการ digital payment อื่นที่สามารถทดแทนได้จะช่วยลดต้นทุนตั้งกล่าวได้

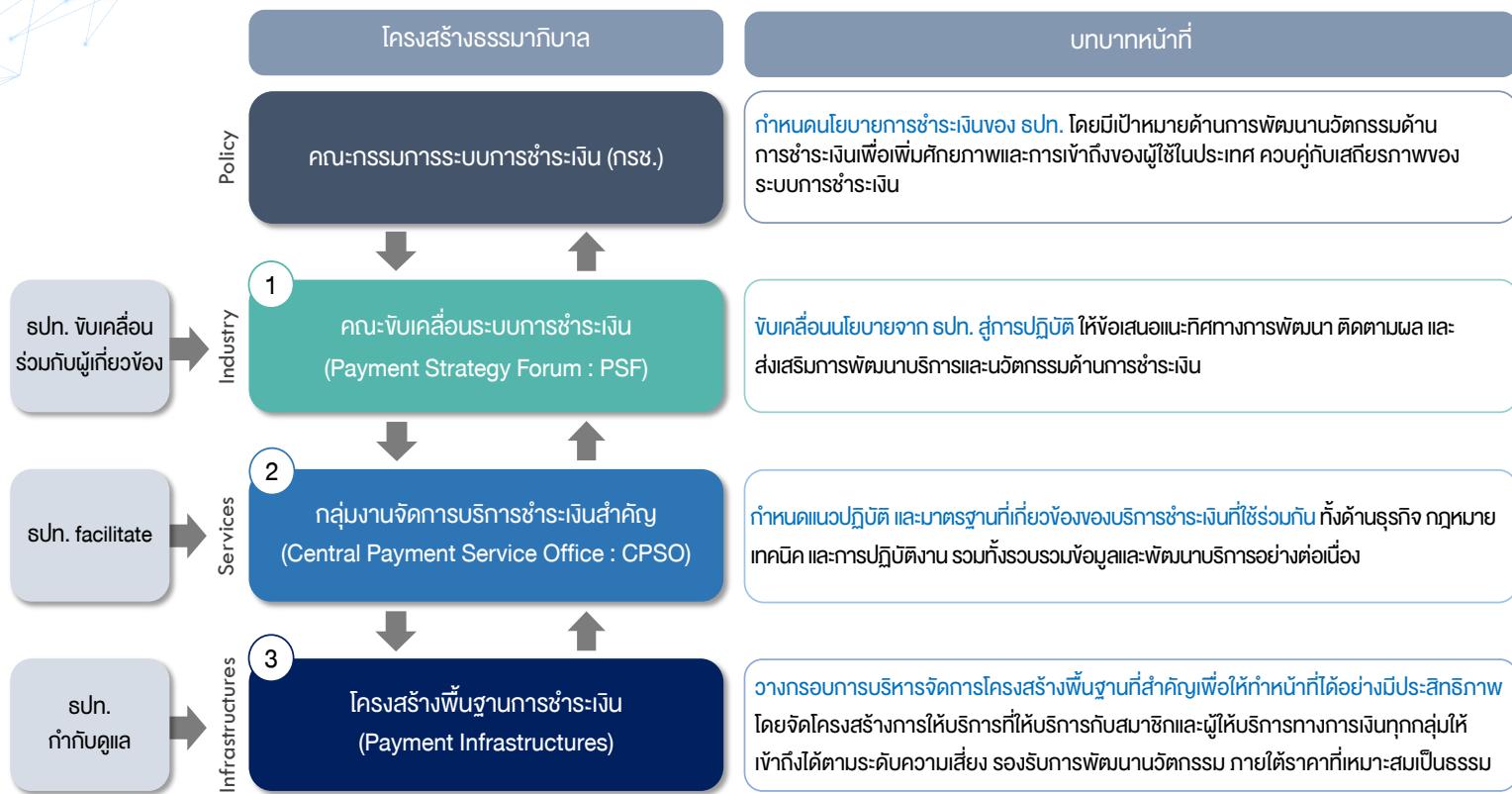
แนวทางดำเนินการต่อไป รปท. จะหารือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ถึงแนวทางการจัดตั้ง PSF และ CPSO ดังกล่าว เพื่อให้ได้ข้อสรุปถึงองค์ประกอบ ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยมีการศึกษาข้อมูลจากตัวอย่างต่างประเทศและวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมในไทย เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินงานต่อไป

^๖ผลสำรวจจาก Payment Diary ปี 2564

^๗ข้อมูลจาก สายออกตั๋วธนาคาร รปท.

^๘ข้อมูลจาก ฝ่ายการชำระเงินและพัฒนบัตร รปท.

แนวทางการวางแผนสร้างธรรมาภิบาลระบบการชำระเงินไทย

การผลักดันการใช้ digital ID, digital signature, digital contract ในบริการทางการเงิน

เพื่อขยายบริการทางการเงินและบริการชำระเงินแบบดิจิทัลให้ได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งในประเทศไทยได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับ ตั้งแต่การพัฒนา Digital ID โดย NDID เพื่อให้บริการพิสูจน์และยืนยันตัวตน รวมทั้งการออกมาตรฐานในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ digital signature และ digital contract โดยสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) ในระยะต่อไปจะมุ่งเน้นการขยายผลและนำมายังในผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ให้ได้ดียิ่งขึ้นและสร้างประสบการณ์ที่ดีให้การให้บริการ โดยดำเนินการร่วมกับ ETDA และผู้ให้บริการต่าง ๆ

1. การส่งเสริมและขยายการใช้งาน digital ID โดยขยายขอบเขตให้รองรับกลุ่มผู้ใช้งานที่เป็นภาคธุรกิจ ส่งเสริมการใช้งานให้ครอบคลุม การพิสูจน์และยืนยันตัวตนทางดิจิทัลสำหรับนิติบุคคล (Corporate Digital ID) เพื่อช่วยลดกระบวนการและความยุ่งยากในการทำธุรกรรมทางการเงิน เช่น การมอบอำนาจ การเปิดบัญชีนิติบุคคล ซึ่งคาดว่าจะเริ่มพัฒนาระยะต่อไปในปี 2565 นอกจากนี้ การส่งเสริมให้เกิดการใช้งานอย่างแพร่หลายในวงกว้างจะดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยมาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริการดิจิทัลไอเดียร์รูฟและเอกสารจะมีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกัน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการในทุกภาคส่วนสามารถยืนยันตัวตนเพื่อทำธุรกรรมกับหน่วยงานต่าง ๆ ได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น
2. การขยายการใช้ digital signature และ digital contract ในการทำธุรกรรมทางการเงิน เพื่อเพิ่มความสะดวก เพิ่มทางเลือกในการทำธุรกรรมหรือสัญญาทางการเงิน ช่วยลดต้นทุนการดำเนินการ (เช่น ระยะเวลาในการจัดทำเอกสาร ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง) โดยยังคงมีกระบวนการที่ปลอดภัยและยอมรับได้ในทางกฎหมาย เช่น การส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการให้ความช่วยเหลือและทำข้อตกลงปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ผู้ประกอบธุรกิจสามารถเลือกใช้บริการดิจิทัลสมes แทนให้ลูกหนี้ตอบรับเงื่อนไขในข้อตกลงตั้งแต่ล่าสุด PIN หรือ e-signature ซึ่งคาดว่าจะเริ่มทดสอบการให้บริการในปี 2565 หรือ การต่อยอดเพื่อการสร้างและการลงนามเอกสารสัญญาทางการเงินอื่น ๆ ในรูปแบบดิจิทัล

การเพิ่มขีดความสามารถ (capabilities) ของระบบการชำระเงินเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจดิจิทัล

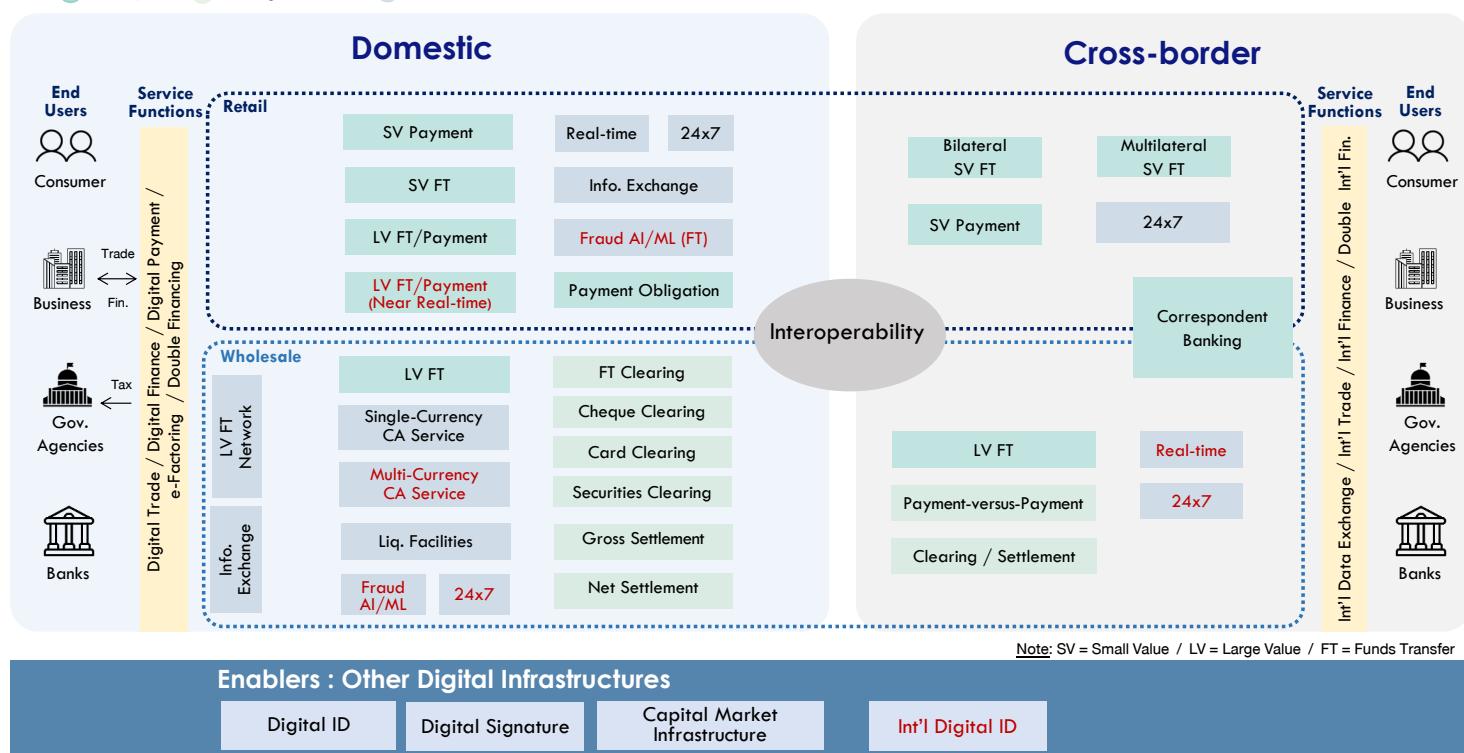
โครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่รองรับโลกดิจิทัล ต้องสามารถเชื่อมโยง ทำหน้าที่หลากหลาย สอดประสานกัน และรองรับปริมาณธุรกรรมได้จำนวนมาก เพื่อสนับสนุนการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจการเงิน ที่สะดวก รวดเร็ว ไว้รออยู่ต่อ ในราคาน้ำเงินที่เหมาะสม โดยผู้ใช้บริการได้รับความปลอดภัยและมั่นใจใน การทำธุรกรรม

ระบบการชำระเงินที่เป็นระบบสำคัญในการการทำธุรกรรมทางการเงินของประเทศไทย จึงควรมีความสามารถทั้งในด้านการโอนเงิน (Funds Transfer) การชำระเงิน (Payment) การหักบัญชี (Clearing) และการชำระดูด (Settlement) รวมถึงความสามารถอื่น ๆ ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ระบบการชำระเงิน เช่น การทำธุรกรรมได้แบบ Real-time การแลกเปลี่ยนข้อมูล เป็นเครื่องมือช่วยบริหารสภาพคล่อง การให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง เป็นต้น นอกจากนี้ ควร สามารถเชื่อมโยงกับโครงสร้างพื้นฐานอื่นของประเทศไทยเพื่อรองรับการให้บริการต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกัน ทั้งบริการการชำระเงินภาคประชาชน ภาคธุรกิจ สถาบันการเงิน และหน่วยงานภาครัฐ

ดังนั้น การพิจารณาภาพรวมของโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินและโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินอื่นที่สำคัญ และร่วมกันพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าว จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการสนับสนุนการเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลอย่างยั่งยืน

ตัวอย่าง capabilities ที่สำคัญสำหรับระบบการชำระเงิน

● FT / Payment ● Clearing / Settlement ● Others

สีแดง คือ สิ่งที่ประเทศไทยยังไม่มี

การเตรียมความพร้อมรองรับโครงการเงินในรูปแบบใหม่ ศึกษาการใช้ CBDC

(Central Bank Digital Currency)

ในช่วงที่ผ่านมาเทคโนโลยีได้เปลี่ยนโลกการเงินในหลายมิติ โดยเฉพาะ Distributed Ledger Technology (DLT) ที่จัดเก็บข้อมูลแบบกระจายศูนย์ เอื้อให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสานงาน และทำธุกรรมระหว่างกันได้โดยตรง รวมทั้งสามารถนำสัญญาอัจฉริยะ (Smart Contract) มาประยุกต์ใช้ได้อีกด้วย การนำ DLT มาใช้ในภาคการเงิน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการโอนเงินระหว่างกันและการทำงานของโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินและการชำระเงิน ด้วยเห็นว่า ธนาคารกลางในหลายประเทศจึงให้ความสนใจศึกษาการนำ DLT มาประยุกต์ใช้ในงานธนาคารกลาง รปท. ให้ความสำคัญกับการศึกษาและทดลองพัฒนาสกุลเงินดิจิทัลที่ออกแบบโดยธนาคารแห่งประเทศไทย (CBDC) ทั้งยังเป็นธนาคารกลางลำดับต้น ๆ ที่เริ่มการศึกษาพัฒนาเรื่องดังกล่าวมาตั้งแต่ปี 2560 และ ในปี 2564 PwC ได้จัดให้ รปท. เป็นอันดับ 1 ของโลกด้าน wholesale CBDC

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน รปท. ยังไม่มีแผนออก CBDC เพื่อใช้งานจริงในวงกว้าง การพัฒนา CBDC ยังอยู่ในระดับการศึกษา ทดสอบ เน้นเดียวกับธนาคารกลางชั้นนำหลายประเทศ เพื่อให้เกิดความมั่นใจทั้งประโยชน์และความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนา CBDC นี้มีเด็กดันหรือซ่อนการนำเอาระบบที่มีมาใช้พัฒนาฐานรูปแบบการชำระเงินใหม่ ๆ แต่อย่างใด

1. Wholesale CBDC สำหรับการใช้งานในภาคสถาบันการเงิน

รปท. ได้ร่วมกับธนาคารพาณิชย์เริ่ม “โครงการอินทนนท์” ตั้งแต่ปี 2560 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและความเป็นไปได้ในการใช้ CBDC ในภาคสถาบันการเงิน ซึ่งมีพัฒนาการมาเป็นลำดับ และล่าสุดได้ต่อยอดเพื่อใช้ประโยชน์ในการโอนเงินระหว่างประเทศร่วมกับธนาคารกลางชั้นนำ ภายใต้โครงการ “Inthanon-LionRock” และขยายความร่วมมือไปยังธนาคารกลางแห่งสหราชอาณาจักร เอมิเรตส์ และสถาบันศึกษาสกุลเงินดิจิทัลของธนาคารกลางแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน พัฒนาต่ออยู่ด้วยโครงการใหม่ชื่อ Multiple Central Bank Digital Currency Bridge Project (mBridge) เพื่อร่วมกันพัฒนาระบบทันแบบสำหรับการโอนเงินระหว่างประเทศ ในลักษณะหลายสกุลเงิน (multi-currency) และเน้นการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสภาพคล่อง การรักษาความเป็นส่วนตัว ของธุกรรมทางการเงิน และความสามารถในการใช้ระบบ DLT สำหรับรองรับปริมาณธุกรรมจำนวนมาก

2. CBDC สำหรับการใช้งานในภาคประชาชนและภาคธุรกิจ (Retail CBDC)

เป็นการพัฒนาเพื่อทดสอบรูปแบบ CBDC ที่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม ผ่านการเขียนโปรแกรมกำหนดเงื่อนไขลงใน CBDC (Programmability) ด้วยความปลอดภัย น่าเชื่อถือ เหมาะสมกับการนำไปใช้ในภาคธุรกิจและประชาชน โดย รปท. จะทดสอบในวงจำกัดช่วงปลายปี 2565 - ก拉斯ปี 2566 เพื่อขยายผลการพัฒนาไปยังภาคเอกชนในระยะต่อไป

2 Open Data

ใช้ประโยชน์จากข้อมูลชำระบัญชีดิจิทัลผ่านการบูรณาการข้อมูลธุรกรรมชำระบัญชี ของภาคการเงินและภาครัฐ

ที่มาของการพัฒนา: ข้อมูลเป็นประโยชน์มากในยุคดิจิทัล แต่มีข้อจำกัดด้าน รูปแบบ การเชื่อมโยง และการมีธรรมาภิบาล ด้านข้อมูลที่ไม่เพียงพอ

- ข้อมูลการชำระเงินในยุคดิจิทัลมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินนโยบายของทางการและการวางแผนกลยุทธ์ของภาคธุรกิจ ซึ่งการใช้ประโยชน์ต้องดำเนินการควบคู่กับการปฏิบัติตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น ธรรมมาภิบาล ข้อมูล การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ เป็นต้น
- ปัจจุบันการนำข้อมูลด้านชำระเงินมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดยังคงมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น รูปแบบการรายงานข้อมูลไม่ยืดหยุ่นต่อการใช้งาน ฐานข้อมูลชำระเงินของภาคการเงินยังไม่สามารถเชื่อมโยงกับข้อมูลด้านการชำระเงินของภาครัฐ ทำให้ไม่สามารถประสานภาพรวมการชำระเงินรวมของประเทศได้ครบถ้วน
- ผู้ให้บริการชำระเงินรายเล็กมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลมาก แต่ธรรมมาภิบาลด้านข้อมูล ทั้งด้านคุณภาพข้อมูล (data quality) การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล (data privacy) และความปลอดภัยด้านข้อมูล (data security) ยังไม่เข้มแข็งเพียงพอ

สิ่งที่อยากรเห็น

รปท. มีข้อมูลด้านการชำระเงินรายธุรกรรมที่ยึดหยุ่น ครบถ้วน และสามารถบูรณาการเขื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องได้ทั้งใน รปท. และกับภาคเอกชนและภาครัฐ ภายใต้ธรรมาภิบาลที่ดีด้านข้อมูล (data governance) และการปฏิบัติตามกรอบ พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์เชิงลึก ที่สามารถสะท้อนพฤติกรรมการชำระเงินของประชาชนและธุรกิจ นำไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย การพัฒนาវัตกรรมและบริการทางเงินใหม่ ๆ และการให้ความรู้แก่สาธารณะ

สิ่งที่ไม่อยากรเห็น

ข้อมูลด้านการชำระเงินที่มีข้อจำกัดจากรูปแบบที่กำหนด ฐานข้อมูลกระจายหลายส่วน ไม่ครบถ้วน ไม่สามารถเขื่อมโยงกับฐานข้อมูลอื่นได้ ทำให้การใช้ประโยชน์ทำได้จำกัด และมีธรรมาภิบาลข้อมูลไม่เพียงพอ

แบบดำเนินการด้าน Open Data ในช่วงปี 2565 – 2567

2.1 ปรับเปลี่ยนรูปแบบฐานข้อมูลด้านการชำระเงินภายใต้โครงการ

Regulatory Data Transformation (RDT)

- พัฒนาและออกแบบโครงสร้างข้อมูลในรูปแบบใหม่ ให้มีข้อมูลรายธุรกรรมรองรับการวิเคราะห์เชิงลึก ที่ใช้งานได้อย่างยึดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนมุมมองการวิเคราะห์ได้ตามการใช้งานภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และเป็นการลดภาระผู้ให้บริการในการส่งข้อมูลในรูปแบบรายงานมาบัญชี รปท. ทั้งการลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายในการประมวลผลข้อมูลในระยะยาว รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพของการรายงานข้อมูลของผู้ให้บริการ โดยโครงการ RDT ด้านการชำระเงินได้เริ่มในปี 2565 และคาดว่าจะใช้งานได้ตั้งแต่ปี 2568 เป็นต้นไป
- ยกระดับการวิเคราะห์ข้อมูลของ รปท. ให้มีมุมมองในมิติใหม่ ๆ ในเชิงลึก เพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย การกำกับดูแล และนำส่งข้อมูลการวิเคราะห์ในภาพรวมในมิติต่าง ๆ ให้ผู้ให้บริการชำระเงินเพื่อสนับสนุนการพัฒนา นวัตกรรมและบริการใหม่ รวมถึงให้ข้อมูลเป็นความรู้ต่อสาธารณะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ที่เกี่ยวข้องต่อไป

โครงการ Regulatory Data Transformation (RDT) ของ รปท.

การบูรณาการข้อมูลเพื่อการกำกับดูแล หรือ Regulatory Data Transformation มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับรูปแบบการรายงานข้อมูลแบบเดิมในรูปแบบมาตรฐานกลางที่เป็นสากลและใกล้เคียงกับข้อมูลที่สถาบันการเงินเก็บ ซึ่งจะลดขั้นตอนและค่าใช้จ่ายในการประมวลผลข้อมูล และเพิ่มประสิทธิภาพของการรายงานข้อมูลด้านระบบการชำระเงิน และด้านอื่น ๆ ของสถาบันการเงิน พร้อมทั้งยกระดับการวิเคราะห์ข้อมูลของ รปท. เพื่อใช้กำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ และสามารถเผยแพร่ข้อมูลที่ตรงจุด และขัดเจนให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงสาธารณะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

2.2 บูรณาการข้อมูลการชำระเงินและการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับภาครัฐ

- ประสานหน่วยงานภาครัฐที่มีข้อมูลด้านการชำระเงิน ที่สำคัญ ได้แก่ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง กรมสรรพากร เพื่อเขื่อมโยงข้อมูลการชำระเงินของภาคการเงินกับภาครัฐสำหรับใช้เคราะห์ในเชิงนโยบายและเป็นประโยชน์กับเจ้าของข้อมูล เช่น ข้อมูลแอปเปิลตั้งของกระทรวงการคลัง ที่มีผู้ใช้บริการถึง 30 ล้านบัญชี หรือข้อมูลการชำระเงินของภาครัฐที่มีกับกรมบัญชีกลาง เป็นต้น เพื่อให้ข้อมูลครบถ้วน สามารถสะท้อนพฤติกรรมการชำระเงินได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น
- ออกแบบและพัฒนา payment data architecture เชื่อมโยงฐานข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบาย ในภาคการเงิน ภาครัฐ เจ้าของข้อมูล และในระดับประเทศ

รปท. ดำเนินการด้านข้อมูลข้างต้นภายใต้หลักธรรมาภิบาลข้อมูล โดยดูแลกระบวนการทำงานเกี่ยวกับข้อมูล และกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ครอบคลุมตลอดจนชีวิตข้อมูล ตั้งแต่การสรุหาราชีวิตข้อมูล การประมวลผล การจัดเก็บข้อมูล การดูแลรักษามาตรฐานและคุณภาพข้อมูล การใช้งาน การทำลายข้อมูล และการดูแลรักษาความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลอย่างเหมาะสม และในอนาคต รปท. จะเปิดโอกาสให้สถาบันการเงินเข้ามายังงานข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์โดยอยู่ระหว่างวางแผนการอุปแบบระบบและพิจารณาประเด็นเรื่องธรรมาภิบาลข้อมูลและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลด้วย

3 Open Competition

สร้างสภาพแวดล้อมให้อื้อต่อการแข่งขันของผู้ให้บริการชำระเงิน¹⁾ และใช้เทคโนโลยีใหม่พัฒนานวัตกรรมบริการชำระเงินในประเทศและระหว่างประเทศ

ที่มาของการพัฒนา: การแข่งขันช่วยเพิ่มประสิทธิภาพบริการชำระเงินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันการใช้บริการด้านการชำระเงินระหว่างประเทศยังมีอัตราการเติบโตสูง ขณะที่ไทยมีศักยภาพสูงในการนำเสนอบริการชำระเงินระหว่างประเทศ บนพื้นฐานของการเป็นเมืองท่องเที่ยวและความก้าวหน้าในการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินระหว่างประเทศในภูมิภาค ซึ่งสามารถพัฒนาต่อยอดได้

- การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมและบริการที่หลากหลาย มีประสิทธิภาพ รวมถึงการแข่งขันของผู้ให้บริการด้านการชำระเงิน จึงเป็นบทบาทสำคัญของ รปท. ในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมด้านการชำระเงินอย่างต่อเนื่อง
- ปัจจุบันการใช้ประโยชน์ของโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินของผู้ให้บริการทางการเงินที่หลากหลาย ทำให้การขยายบริการ digital payment ยังมีอัตราการเติบโตสูง ไม่เอื้อต่อการพัฒนานวัตกรรม
- ไทยได้สร้างพื้นฐานการชำระเงินระหว่างประเทศที่ดีในภูมิภาค ซึ่งการเปิดประเทศหลังโควิด 19 มีแนวโน้มที่การทำธุรกรรมซื้อขายสินค้าของนักท่องเที่ยวและการโอนเงินของผู้ทำงานต่างประเทศเพิ่มขึ้น จึงเป็นโอกาสที่จะผลักดันความร่วมมือและการพัฒนาบริการทั้งในระดับนานาชาติและผู้ให้บริการชำระเงินต่อไป

สิ่งที่อยากรเห็น

ผู้ให้บริการชำระเงินสามารถแข่งขันได้ตามศักยภาพ เข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินที่สำคัญได้ตามมาตรฐานที่ตกลงร่วมกัน มีการพัฒนานวัตกรรมด้านบริการชำระเงินที่หลากหลายตอบโจทย์ผู้ใช้บริการอย่างต่อเนื่องทั้งบริการในประเทศและระหว่างประเทศ และผู้ใช้บริการได้รับบริการที่ดีมีประสิทธิภาพมากขึ้น สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย ภายใต้ราคาที่สมเหตุสมผล

สิ่งที่ไม่อยากเห็น

ระบบการชำระเงินไม่เอื้อต่อการแข่งขัน มีอุปสรรค เช่น ความสามารถในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงิน การปิดกั้นการแข่งขันตามศักยภาพ ทำให้ผู้ใช้บริการไม่ได้รับประโยชน์

3.1 ปรับให้มีหลักเกณฑ์ที่สับสนบุนการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานด้านการชำระเงินที่สำคัญ

- รปท. ปรับให้มีหลักเกณฑ์การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินที่สำคัญของประเทศไทย เพื่อให้เกิดการกำกับดูแลที่เอื้อให้เกิดการแข่งขัน และเอื้อต่อการพัฒนาบริการและวัตถุประสงค์ของการเงิน มีการลดความเสี่ยงที่ยึดหยุ่น เหมาะสมกับประเภทบริการและผู้ให้บริการ ภายใต้หลักการกำกับดูแล “ระบบการชำระเงินที่มีความสำคัญ”⁸ ตาม พ.ร.บ. ระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560 เช่น มาตรการบริหารและจัดการความเสี่ยงของระบบและมาตรการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของระบบ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงาน การรับสมາชิก สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ให้บริการ และสมາชิก เป็นต้น และตามมาตรฐานสากลด้านการชำระเงิน Principles for Financial Market Infrastructures (PFMI) โดยคาดว่าหลักเกณฑ์จะแล้วเสร็จในไตรมาส 1 ปี 2566

Principles for Financial Market Infrastructures (PFMI)⁹ มีหลักการสำคัญที่เกี่ยวข้องใน 2 เรื่อง คือ การเข้าถึง (Access) และความโปร่งใส (Transparency)

การเข้าถึง (Access)

การกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำในการรับสมາชิก ที่ต้องสามารถเปิดเผยและทำให้เข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานได้ โดยคำถึงถึงวัตถุประสงค์และความเสี่ยงสำคัญ ในการกำหนดการจัดลำดับขั้นของสมາชิก (tier) และการเขื่อมโยงกับโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน (Financial Market Infrastructures: FMI)

ความโปร่งใส (Transparency)

การกำหนดกฎเกณฑ์และกระบวนการ ต้องชัดเจน ครอบคลุม และมีข้อมูลที่เพียงพอสำหรับสมາชิก เพื่อให้สามารถใช้ตัดสินใจในเรื่องความเสี่ยงสำคัญ และต้นทุนได้ โดยกฎเกณฑ์และกระบวนการต่าง ๆ ต้องมีการเปิดเผยต่อสาธารณะ

ตัวอย่างการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานของประเทศไทย¹⁰

ผู้ให้บริการการชำระเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (non-bank PSPs) สามารถเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินสำคัญได้โดยตรง (direct access to UK's payment schemes) โดยมีการกำหนดเงื่อนไข เช่น ต้องเป็นผู้ให้บริการการชำระเงินที่ได้รับใบอนุญาต (authorized) เท่านั้น ไม่ว่าจะผู้ให้บริการที่เขียนทะเบียน (registered) ต้องมีบัญชีเพื่อชำระดุล (settlement account) เปิดไว้ที่ธนาคารกลางอังกฤษ และบางกรณี ให้มีการชำระเงินในบัญชี (prefunding) ตามที่กำหนดด้วย

⁸ มาตรา 7 ของ พ.ร.บ. ระบบการชำระเงิน พ.ศ. 2560

⁹ <https://www.bis.org/cpmi/publ/d101.htm>

¹⁰ Access to UK Payment Schemes for Non-Bank Payment Service Providers, December 2019

3.2 ขยายบริการชำระเงินระหว่างประเทศในภูมิภาค และเพิ่มบทบาทไทยในเวทีสากล

- เพื่อต่อยอดความสำเร็จการพัฒนาระบบการชำระเงินในระดับภูมิภาค และการเชื่อมโยงบริการชำระเงินระหว่างประเทศภายใต้โครงการ ASEAN Payment Connectivity ทั้งการชำระเงินผ่าน QR Code และการโอนเงิน (remittance) ที่มีการใช้บริการเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะการเชื่อมโยง PromptPay – PayNow ซึ่งการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ข้างต้นได้ใช้มาตรฐานข้อความ ISO 20022 ทำให้สามารถเปิดรับการเชื่อมต่อกับผู้ให้บริการระหว่างประเทศได้ รปท. จึงสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันเพื่อพัฒนาบริการชำระเงินระหว่างประเทศที่หลากหลาย สามารถรองรับธุรกรรมทางเศรษฐกิจ การเงิน การท่องเที่ยว การค้า การลงทุน ของทั้งประชาชนและธุรกิจในยุคดิจิทัลได้อย่างคล่องตัว โดยมีแผนงานสำคัญดังนี้

แผนการพัฒนาและขยายการชำระเงินระหว่างประเทศในภูมิภาคในช่วงปี 2565 – 2567

1. ขยายการโอนเงินระหว่างประเทศ (cross-border remittance) กับประเทศมาเลเซีย อินเดีย และอินโดนีเซีย	การส่งเงินจากผู้โอนในประเทศไทยไปยังผู้รับโอนในประเทศปลายทางทันที (real-time cross-border fund transfer) โดยใช้เพียงหมายเลขโทรศัพท์มือถือ ซึ่งปัจจุบันระบบการโอนเงินของไทยได้เชื่อมโยงกับสิงคโปร์ เป็นคู่แรกของโลก ภายใต้บริการ PromptPay-PayNow เริ่มให้บริการแล้วตั้งแต่วันที่ 29 เมษายน 2564 ที่ผ่านมา มีแผนขยายการเชื่อมโยงกับมาเลเซียภายในไตรมาสที่ 3 ปี 2566 และจะเริ่มการเชื่อมโยงกับอินเดียและอินโดนีเซียในระยะถัดไป
2. ขยายการชำระเงินระหว่างประเทศ (QR cross-border payment) กับประเทศอินเดีย และจีน	การจ่ายชำระเงินด้วย QR Payment ให้กับร้านค้าเพื่อซื้อสินค้าและบริการ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว การค้าชายแดน และการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce) ให้สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และค่าธรรมเนียมลดลง โดยปัจจุบันได้เปิดบริการเชื่อมโยงกับ 6 ประเทศแล้ว ได้แก่ ญี่ปุ่น กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ และมีแผนขยายการเชื่อมต่อบริการ QR payment ไปยังอินเดีย และจีน โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในปี 2566 ในระยะถัดไป รปท. อยู่ระหว่างขยายขอบเขตการเชื่อมโยงไปยังกลุ่มประเทศอื่น ๆ ที่มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจกับประเทศไทยจำนวนมาก เพื่อสนับสนุนประชาชนและธุรกิจไทยให้ได้รับความสะดวกในการใช้บริการชำระเงินดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง
3. ยกระดับความร่วมมือใน ASEAN Payment Connectivity และองค์กรระหว่างประเทศอื่น	- เพิ่มบทบาทไทยในเวทีสากล ได้แก่ การเป็นประธานร่วม (co-chair) ในการประชุมคณะกรรมการระบบการชำระเงินของธนาคารกลางอาเซียน (Working Committee on Payment and Settlement Systems: WC-PSS) การเป็น Deputy Chair ด้าน retail payments ใน EMEAP Working Group on Payments and Market Infrastructures (WGPMI) และการนำเสนอประสบการณ์การเชื่อมโยงระบบการชำระเงินระหว่างประเทศของไทยในเวทีโลก - เผยแพร่แนวโน้มนโยบายการเชื่อมโยงการชำระเงินระหว่างประเทศ ได้แก่ APEC Policy Options for Developing Cross-Border Payments and Remittances ซึ่งรวมประสมการของไทยในการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินระหว่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางให้ประเทศที่สนใจเชื่อมโยงระบบการชำระเงินระหว่างประเทศกัน ซึ่งเป็นทางเลือกในการพัฒนาระบบต่อไป โดยจะนำเสนอแนวโน้มนโยบายนี้ ต่อที่ประชุม APEC ในปี 2565 ที่ไทยเป็นเจ้าภาพ - ร่วมมือกับประเทศอาเซียนศึกษาความเป็นไปได้ของการสร้างการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินแบบพหุภาคี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินระหว่างประเทศ เพื่อเป็นทางเลือกเพิ่มเติมจากแบบทวิภาคี ที่มีรูปแบบการเชื่อมโยงในลักษณะเป็นคู่ประเทศ

พัฒนาการการเชื่อมโยงระบบการชำระเงินไทยกับต่างประเทศ

รปท. มุ่งต่อยอดบริการพร้อมเพย์ให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างขึ้นด้วยการเชื่อมโยงการโอนเงิน และการชำระเงินระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศกลุ่มอาเซียนภายใต้แนวคิด ASEAN Payment Connectivity และประเทศไทยฯ ที่มีการแลกเปลี่ยนแรงงานหรือการท่องเที่ยวระหว่างกันเป็นจำนวนมาก โดยการให้บริการประกอบด้วย (1) การชำระเงินระหว่างประเทศด้วย QR Payment ที่ได้เชื่อมโยงกับญี่ปุ่น กัมพูชา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ และ (2) การโอนเงินระหว่างประเทศ ที่ได้เชื่อมโยงกับสิงคโปร์ ซึ่งจุดเด่นของบริการทั้งสองบนระบบพร้อมเพย์ คือ การได้รับเงินทันทีด้วยค่าธรรมเนียมที่เหมาะสม

การเชื่อมโยง cross-border real-time payment เป็นครั้งแรกของโลก

เริ่มให้บริการตั้งแต่ 29 เม.ย. 2564

ธุรกรรมระหว่าง เม.ย 2564 - มี.ค. 2565

ปริมาณ: 262,000 รายการ มูลค่า: 1.9 พันล้านบาท

การเชื่อมโยงระบบการชำระเงินที่ผ่านมาอยู่ในรูปแบบการเชื่อมต่อโดยตรงแบบทวิภาคีจากประเทศหนึ่งไปอีกประเทศหนึ่ง (bilateral linkage) นอกเหนือนี้ ยังมีเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่อยู่ระหว่างการศึกษา พัฒนา และทดลอง ที่อาจเข้ามายืดหยุ่นในบริการชำระเงินระหว่างประเทศมากขึ้น เช่น Central Banking Digital Currency (CBDC) ซึ่งคาดว่าจะช่วยลดเวลาการทำการทำธุรกรรม เนื่องจากสถาบันการเงินไม่จำเป็นต้องมีการเปิดบัญชีเงินฝากที่ธนาคารต่างประเทศ

Inclusivity

การส่งเสริมการใช้บริการชำระเงินที่เข้าถึงและเข้าใจ

Inclusivity

การส่งเสริมการใช้บริการชำระเงินที่เข้าถึงและเข้าใจ

หลักการ

การส่งเสริมให้ digital payment เป็นทางเลือกในการชำระเงินของทุกภาคส่วน ผ่านการพัฒนาบริการที่หลากหลายตอบโจทย์ การส่งเสริมกระตุนการใช้งาน และการให้ความรู้พื้นฐานในการใช้บริการชำระเงินดิจิทัลอย่างเข้าใจและปลอดภัย รวมทั้งยังคง ดูแลกลุ่มที่ไม่พร้อมใช้ digital payment ในช่วงเปลี่ยนผ่านอย่างเหมาะสม

ที่มาของการพัฒนา: Digital Payment เติบโตขึ้นมาก แต่ยังมีโอกาสเพิ่มขึ้นได้อีก และล้วนหนึ่งของการผลักดัน คือการให้ความรู้ความเข้าใจการใช้งานอย่างปลอดภัย

- 5 ปีที่ผ่านมาการใช้ digital payment ในประเทศไทยขยายตัวถึง 5 เท่า จากจำนวนรายการ 63 ครั้งต่อคนต่อปีในปี 2560 เป็น 312 ครั้งต่อคนต่อปีในปี 2564 จากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบริการชำระเงินที่ดี ตลอดจนสถานการณ์โควิด 19 และมาตรการช่วยเหลือประชาชนของภาครัฐที่เป็นตัวร่องให้เกิดการใช้ digital payment อย่างแพร่หลาย
- ปัจจุบันถึงแม้ว่าการชำระเงิน digital payment จะเติบโตขึ้นมาก แต่ยังไม่กระจายตัวทั่วทุกกลุ่มของประชาชน แสดงถึงโอกาสที่จะขยายการใช้ digital payment ให้เพิ่มขึ้นได้อีก ทั้งนี้ การสำรวจ payment diary ยังพบว่าขณะที่ประชาชนเริ่มปรับพฤติกรรมให้หันมาใช้ digital payment แต่ยังมีความจำเป็นที่ต้องดูแลให้มีการใช้งานอย่างต่อเนื่องมากขึ้น
- การผลักดันให้ผู้ใช้บริการ digital payment เป็นทางเลือกหลัก ต้องกระตับความรู้ความเข้าใจทักษะการเงินดิจิทัล และการใช้งานอย่างปลอดภัย และมีแนวทางช่วยเหลือกลุ่มที่ยังไม่พร้อมใช้ digital payment อย่างเหมาะสมด้วย

สิ่งที่อยากรเห็น

การใช้งาน digital payment เพิ่มสูงขึ้นทั้งภาคประชาชน ภาครัฐกิจ และภาครัฐ เพื่อเข้าสู่สังคมที่ใช้ เงินสดน้อยลง ผ่านความร่วมมือของผู้ให้บริการและภาครัฐ ในการขยายบริการ ส่งเสริมการใช้งาน สร้าง การรับรู้ และแรงจูงใจ เพื่อให้เกิดการใช้ digital payment อย่างแพร่หลายในชีวิตประจำวัน และ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการใช้ digital payment อย่างเพียงพอ สามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง ปลอดภัย และรู้เท่าทันนวัตกรรมและภัยทางการเงิน

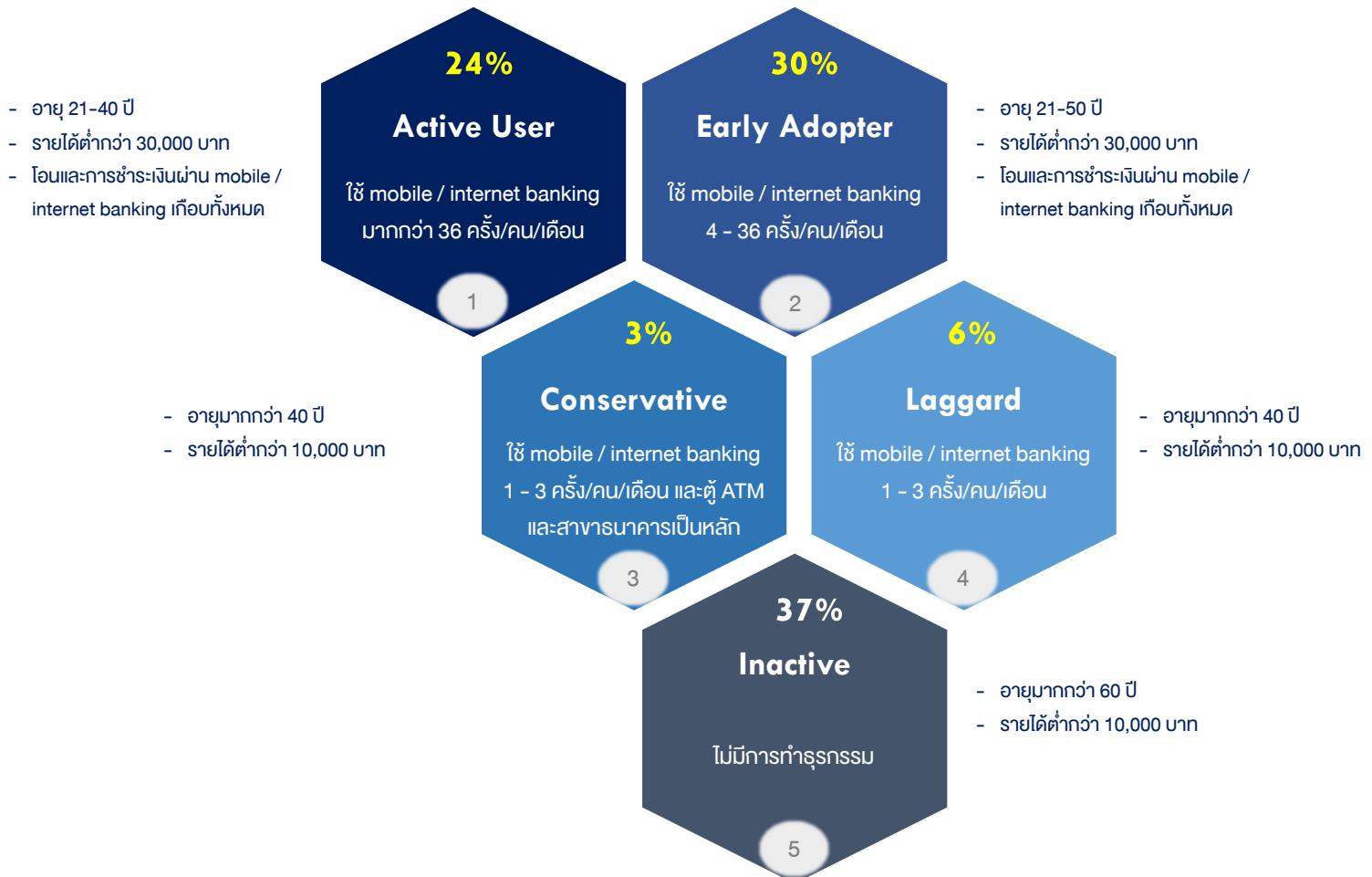

สิ่งที่ไม่อยากเห็น

การใช้เงินสด และเช็ค ยังมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ประชาชนขาดความรู้การใช้ digital payment ทำให้เกิด การใช้งานที่ไม่ถูกต้อง ผิดวัตถุประสงค์ เป็นเหยื่อของมิจฉาชีพ หรือนำไปใช้ในการทำทุจริต ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง

จากการศึกษาพฤติกรรมการใช้ digital payment ของคนไทย โดยใช้ตัวอย่างบัญชีเงินฝากธนาคาร 5 แห่ง ของประชาชน 49 ล้านคน ที่ทำธุรกรรมการโอนเงินและชำระเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคาร ผ่านช่องทาง mobile / internet banking ตู้ ATM และสาขาธนาคาร (ไม่รวมการถอนเงินสด การใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ และเงินอิเล็กทรอนิกส์) สามารถแบ่งพฤติกรรมของประชาชนออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้

พฤติกรรมการชำระเงินของคนไทย

ที่มา: โครงการนำร่องการบูรณาการข้อมูลการชำระเงิน, ธนาคารแห่งประเทศไทย

การจัดกลุ่มนี้ได้นำมาใช้ประกอบการจัดทำแผนการดำเนินงานด้านการขยายการเข้าถึงบริการการชำระเงิน (Inclusivity) สำหรับประชาชนเพื่อส่งเสริมการใช้ digital payment ให้ทั่วถึงและครอบคลุมยิ่งขึ้น

1 Adoption

ขยายและส่งเสริมการชำระเงินด้วย digital payment ให้ก้าวถึงครอบคลุมยิ่งขึ้น

1. การดำเนินการสำหรับภาคประชาชน

ร่วมมือกับผู้ให้บริการทางการเงินและภาครัฐส่งเสริมให้เกิดการใช้ digital payment ด้วยการผลักดันทั้งในด้าน demand เพื่อให้เกิดความต้องการใช้มากขึ้น และในด้าน supply เพื่อพัฒนาบริการ ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง ลดอุปสรรคการใช้ digital payment ส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนผัตติกรรมให้ประชาชนหันมาใช้มากขึ้น รวมทั้งการรักษาการใช้ digital payment ที่มีอยู่แล้ว (momentum) ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1.1) ด้าน Demand : เพิ่มการใช้งาน digital payment ในกลุ่ม active user, early adopter, conservative และ laggard ดังนี้

- พัฒนารูปแบบบริการชำระเงิน ที่ตรงความต้องการและเหมาะสม ของแต่ละกลุ่มผู้ใช้บริการ
- ให้ความรู้ควบคู่กับสร้างแรงจูงใจ โดยสนับสนุนให้ผู้ให้บริการทางการเงิน เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและใช้วิธีการที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น ซึ่งเมื่อผู้ใช้บริการมีความเชื่อมั่น จะมีการใช้งานในครั้งต่อ ๆ ไป จนมีความคุ้นชิน และปรับเปลี่ยนผัตติกรรมมาใช้ digital payment อย่างต่อเนื่อง

1.2) ด้าน Supply : พัฒนาบริการใหม่ ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง และลดอุปสรรคการใช้ digital payment ดังนี้

- ส่งเสริมการพัฒนาบริการรูปแบบใหม่ ๆ บนแอปพลิเคชันที่ให้บริการ digital payment เช่น e-commerce และ mobile commerce เพื่อเพิ่มความสะดวก สามารถให้บริการอย่างไร้รอยต่อ ช่วยรักษาและเพิ่มการใช้บริการ digital payment อย่างต่อเนื่อง
- ต่อยอดพัฒนาบริการ digital payment เช่น พัฒนา Thai QR Code และแอปพลิเคชันของภาครัฐ ตามหลักการ interoperability เพื่อขยายให้มีผู้ใช้บริการอย่างแพร่หลายในวงกว้าง ดูแลให้สามารถเชื่อมโยงกับผู้ให้บริการและบริการ digital payment อื่นที่หลากหลายมากขึ้น
- สนับสนุนให้มีการใช้ digital payment ซึ่งเกิดจากโครงการภาครัฐ ให้ประชาชนใช้อย่างต่อเนื่อง เป็นวงกว้าง
- เพิ่มบริการ digital payment ในระบบขนส่งสาธารณะ โดยร่วมกับสำนักงานโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนช.) พัฒนาบริการ digital payment ในการจ่ายค่าโดยสาร ซึ่งจะช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันแก่ประชาชน และเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ
- เพิ่มจุดรับชำระเงินดิจิทัลในพื้นที่ห้างไกล โดยสนับสนุนให้ผู้ให้บริการรับชำระเงิน (acquirer) เสนอบริการจุดชำระเงินสำหรับร้านค้าหรือธุรกิจที่อยู่ห้างไกล
- ลดข้อจำกัดในการเริ่มใช้บริการ เช่น การเข้าถึงโครงข่ายอินเทอร์เน็ตมือถือ โดยร่วมมือกับผู้ให้บริการโทรศัมนาคมเพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ mobile banking หรือ e-wallet ได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น รวมทั้งพิจารณาหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิสูจน์ตนผู้ใช้บริการ (KYC) ให้เหมาะสมกับความเสี่ยงของธุรกรรม

2. การดำเนินการสำหรับภาคธุรกิจ

- เพิ่มการใช้ digital payment และกระบวนการทำงานแบบดิจิทัลของภาคธุรกิจผ่านระบบ PromptBiz โดยส่งเสริมให้เกิดการใช้งานอย่างแพร่หลาย ร่วมกับภาคการเงิน ภาครัฐ เช่น กรมบัญชีกลาง สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สว.) และภาคธุรกิจ เช่น สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสมาคมผู้ประกอบการต่าง ๆ
- สนับสนุนการพัฒนาระบบ ERP ให้สามารถเขื่อมโยงกับ digital payment เพื่อรองรับการใช้งานของธุรกิจ SMEs โดยร่วมมือกับผู้ให้บริการพัฒนา software ภายในประเทศ
- ขยายเพดานการโอนเงิน digital payment เพื่อรองรับธุรกรรมของภาคธุรกิจที่มีความจำเป็นในการทำธุรกรรมการชำระและโอนเงินที่มียอดสูงขึ้น

3. บริการสำหรับภาครัฐ

- ลดการใช้เช็คในการชำระภาษีของนิติบุคคล โดยร่วมกับกรมสรรพากร ขยายการใช้ digital payment และปรับกระบวนการที่เกี่ยวข้องให้สอดรับกัน โดยเฉพาะในกลุ่มที่ใช้ e-filing ในการยื่นภาษีแล้ว
- เพิ่มการใช้ digital payment ในการชำระเงินของภาครัฐ รวมทั้งปรับกระบวนการที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ในทางปฏิบัติและมีความคล่องตัว โดยหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เส้นทางพร้อมเพย์สู่การขยาย digital payment

บริการพร้อมเพย์เกิดจากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการเงิน และ รปท. ภายใต้โครงการ National e-Payment ตั้งแต่ปี 2558 เพื่อพัฒนาบริการที่เอื้อให้การโอนเงินและชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ ทำได้ “ถูก ง่าย สะดวก และปลอดภัย” ครอบคลุมทั้งภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และภาครัฐ เช่น การโอนเงินระหว่างประชาชน การจ่ายสวัสดิการภาครัฐ การชำระบิลข้ามธนาคาร (cross-bank bill payment) การแจ้งเตือนเพื่อเรียกเก็บเงิน (PayAlert) โดยมีการลงทะเบียนพร้อมเพย์แล้วถึง 69 ล้านเลขหมาย มีรายการเฉลี่ยกว่า 36 ล้านรายการต่อวัน และมูลค่าเฉลี่ยกว่า 1 แสนล้านบาทต่อวัน นอกเหนือไปนี้ รปท. ได้พัฒนาต่อยอดไปสู่การใช้มาตรฐาน QR Code เพื่อการชำระเงิน ซึ่งมีการใช้อย่างแพร่หลายทั่วร้านค้ารายย่อย แมลงปลวก ห้างสรรพสินค้า และบริการขนส่งสาธารณะ ปัจจุบันมีจุดชำระด้วย QR Code กว่า 7 ล้านจุด จะเห็นได้ว่าบริการ digital payment ได้ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตและเพิ่มการเข้าถึงบริการทางการเงินของประชาชน ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กับการให้ความรู้การใช้งานอย่างถูกต้อง ปลอดภัย เพื่อส่งเสริมการใช้ digital payment ในวงกว้างต่อไป

2 Literacy

ให้ความรู้การใช้งาน digital payment อย่างปลอดภัยในเชิงรุก

1. สร้างความร่วมมือในการให้ความรู้ในระดับภาคการเงิน และภาครัฐ โดยให้ความรู้ในเชิงรุก เพื่อเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งการให้ความรู้หรือการเดือนภัยสามารถขับเคลื่อนร่วมกันในทุกภาคส่วนได้ โดย รปท. จะสร้างกรอบความร่วมมือและสร้าง campaign ในระดับภาคการเงิน รวมถึงเชื่อมโยงภาคการเงินกับภาครัฐ ให้มีเครือข่ายการสื่อสารที่ขยายผลในวงกว้าง ได้อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อช่วยสนับสนุนให้เกิดการใช้บริการทางการเงินดิจิทัลอย่างเข้าใจ ปลอดภัย และได้ประโยชน์สูงสุด ส่งผลต่อความเชื่อมั่นในการใช้บริการ
2. ส่งเสริมความรู้ให้กับกลุ่มที่ยังไม่พร้อมใช้ digital payment อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะกลุ่ม Inactive โดยเน้นการสร้างความมั่นใจในการใช้บริการ digital payment และสร้างความรู้ความเข้าใจในการใช้อย่างถูกต้อง ป้องกันภัยจากการถูกหลอกหลวงจากกลุ่มมิจฉาชีพ ผ่านกลุ่มที่มีศักยภาพในการถ่ายทอด เช่น ผู้นำชุมชน กลุ่มประชาชนที่เพิ่งเกหะยนอายุที่เท่าทันเทคโนโลยี เพื่อให้ส่งผ่านความรู้และแนะนำข้อดีของการใช้ digital payment ต่อไป ตลอดจนร่วมมือกับผู้ให้บริการในการให้แรงจูงใจให้เกิดการทดลองใช้บริการ digital payment ในครั้งแรก เพื่อให้เกิดการใช้ในครั้งต่อไป
3. สร้างความตระหนักรู้เพื่อลดความเสียหายจากมิจฉาชีพ และสร้างความมั่นใจในการใช้บริการ digital payment อย่างปลอดภัยในเรื่องสำคัญ ดังนี้
  - การฉ้อโกงและข้อควรระวังในการซื้อขายสินค้าออนไลน์และหลอกให้โอนเงิน เพื่อให้ประชาชนเพิ่มความระมัดระวังก่อนทำธุกรรมชำระเงินรายการซื้อขายออนไลน์ เช่น การให้ข้อสังเกต การตรวจก่อนทำการซื้อขาย ข้อควรปฏิบัติเมื่อได้รับ SMS หลอกหลวงจากแก๊ง call center และเมื่อได้รับความเสียหาย
  - การตกเป็นเหยื่อของกลุ่กหลอกให้เปิดบัญชีม้าหรือบัญชีที่ถูกนำไปใช้ในทางทุจริต ซึ่งผู้รับจ้างเปิดบัญชีอาจมีความผิดตามกฎหมาย หรือการตกเป็นเหยื่อเข้าร่วมกระบวนการโอนเงินของมิจฉาชีพโดยไม่รู้ตัว เช่น การหลอกว่าโอนผิดบัญชี เป็นต้น

สถิติและภัยการเงินสูงสุด 5 อันดับแรก

ได้แก่ กล่องทางโทรศัพท์ในรูปแบบแก็งคอลเซนเตอร์ การหลอกหลวงผ่านโลกออนไลน์ การหลอกหลวงให้ลงทุนในรูปแบบแชร์ลูกโซ่ เงินกู้นอกระบบ และการรับจ้างเปิดบัญชี

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง การสัมมนาวิชาการสร้างความรู้ความเข้าใจ เรื่องการคุ้มครองเงินฝากและการคุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ครั้งที่ 1/2565 วันที่ 21 เมษายน 2565

Resiliency

การกำกับดูแลที่ยึดหยุ่นมีประสิทธิผล
รองรับการเปลี่ยนแปลงและเก่ากันความเสี่ยงยุคดิจิทัล

Resiliency

การกำกับดูแลที่ยึดหยุ่นมีประสิทธิผล รองรับการเปลี่ยนแปลงและเก่ากันความเสี่ยงยุคดิจิทัล

หลักการ

การกำกับดูแลการชำระเงินดิจิทัล ต้องมีการปรับตัวให้มีความยึดหยุ่น รองรับการส่งเสริมการพัฒนาวัตกรรม การเปิดกว้าง ทางการแข่งขันจากผู้เล่นที่หลากหลาย ขณะที่สามารถรับมือกับความเสี่ยงรูปแบบใหม่ได้อย่างเท่าทัน รวมทั้งดูแลยกระดับให้ โครงการสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินมีความมั่นคงปลอดภัย

ที่มาของการพัฒนา: โลกดิจิทัลทำให้ภาคการเงินปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว การกำกับดูแลแบบเดิมไม่เท่าทัน จึงต้องปรับตัว ให้ยึดหยุ่น และมีความพร้อมทั้งเครื่องมือ กลไก และศักยภาพของบุคลากร

- ภาคการเงินปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัล ที่มีรูปทรงทางการเงินและการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว พร้อมกับต้องแข่งขันกับภัยคุกคามและความเสี่ยงรูปแบบใหม่ตลอดเวลา การกำกับดูแลแบบเดิมอาจไม่เพียงพอ มีความซ้ำซ้อน หรือเป็นอุปสรรค ไม่สอดรับกับรูปแบบธุรกิจการเงิน ความเสี่ยง และเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
- ต้องปรับปรุงการกำกับดูแลให้ยึดหยุ่น และพร้อมทั้งด้านเครื่องมือ กลไก และศักยภาพบุคลากร ใน การแข่งขันกับภัย คุกคามและความเสี่ยงรูปแบบใหม่ในโลกดิจิทัลที่มีมากขึ้นและซับซ้อนขึ้น เพื่อรักษาความมั่นคงปลอดภัยของโครงสร้าง พื้นฐานด้านการชำระเงิน และสร้างความเชื่อมั่นในการใช้บริการ รวมทั้งช่วยสนับสนุนธุกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น ไม่ติดขัด หรือเกิดความเสียหายเป็นวงกว้าง

สิ่งที่อยากเห็น

ระบบการชำระเงินมีความมั่นคงปลอดภัย การกำกับดูแลผู้ให้บริการชำระเงินมีความยึดหยุ่น เท่าทันบริบท ของธุรกิจ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความเสี่ยงรูปแบบใหม่ ๆ ภายใต้หลักเกณฑ์ที่ไม่เป็นอุปสรรคต่อ การประกอบธุรกิจ สนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถของภาคการให้บริการ ส่งเสริมการพัฒนาวัตกรรม และ สามารถดูแลความมั่นคงปลอดภัยของระบบการชำระเงิน รวมทั้งคุ้มครองผู้ใช้บริการอย่างเหมาะสม

สิ่งที่ไม่อยากเห็น

ระบบการชำระเงินไม่สามารถให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ การกำกับดูแลไม่สอดรับกับสภาพแวดล้อมที่มี การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และไม่ได้คำนึงถึงความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและผู้ให้บริการชำระเงินอย่าง รอบด้าน ขณะที่ไม่สามารถดูแลผู้ให้บริการระบบชำระเงินได้อย่างเท่าทันต่อความเสี่ยง และอาจก่อให้เกิด ผลกระทบต่อเสถียรภาพระบบการชำระเงินในวงกว้าง

1 Regulation

มีหลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่ยั่งยืนรองรับความเสี่ยงใหม่

1.1 บทวนและปรับปรุงกรอบและหลักเกณฑ์การกำกับดูแล

โดยประเมินผลกระทบจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน (Regulatory Impact Assessment : RIA) ตามระดับความเสี่ยง (risk-proportionality) โดยกำหนดในเชิงหลักการ (principle-based) เพื่อให้เกณฑ์การกำกับดูแลยึดหยุ่นสอดรับกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม รองรับผู้เล่นและรูปแบบธุรกิจที่เปลี่ยนไป รวมทั้งสามารถดูแลเสถียรภาพ ความมั่นคง ปลอดภัย เท่าทันความเสี่ยงของระบบการชำระเงิน และไม่เป็นอุปสรรคแก่ผู้ประกอบธุรกิจ ทั้งยังสนับสนุนการพัฒนา นวัตกรรม โดยปรับกรอบการกำกับดูแลและหลักเกณฑ์กำกับดูแลตามแนวทาง RIA โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะสั้น	ขักซ้อมความเข้าใจ เจตนาرمณ์ และการปฏิบัติของกฎหมายที่ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการแจ้งเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงรูปแบบการให้บริการ เพื่อให้การปฏิบัติเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการหรือเจตนาرمณ์ของประกาศ โดยชี้แจงผู้ประกอบธุรกิจโดยตรง และจัดทำคำมานะต่อไปแบบท้ายประกาศในไตรมาส 3 ปี 2565
ระยะปานกลาง	ปรับปรุงประกาศที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดภาระการดำเนินการของผู้ประกอบธุรกิจ เช่น การอนุญาตให้ผู้ให้บริการ e-money ประกอบธุรกิจอื่นบางประเภทได้โดยไม่ต้องขออนุญาตเป็นรายกรณี รวมถึงยกระดับการบริหารจัดการและการประกอบธุรกิจให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โปร่งใส และเป็นธรรม เช่น การปรับปรุงหลักเกณฑ์คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ประกอบธุรกิจ กรรมการ ผู้ซึ่งมีอำนาจจัดการ และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของผู้ประกอบธุรกิจ การปรับปรุงหลักเกณฑ์การบริหารจัดการด้านการให้บริการแก่ลูกค้าอย่างเป็นธรรม (market conduct) สำหรับผู้ประกอบธุรกิจบริการชำระเงิน ภายใต้การกำกับ โดยดำเนินการในปี 2565
ระยะยาว	พิจารณาปรับปรุง พ.ร.บ.ระบบการชำระเงิน และประกาศ หลักเกณฑ์ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การให้ใบอนุญาต การเก็บรักษาเงินรับล่วงหน้า การกำกับดูแลผู้ประกอบการประเภทต่าง ๆ การปรับเกณฑ์ KYC ให้เหมาะสมกับระดับความเสี่ยงของธุรกรรม เพื่อให้การกำกับดูแลระบบและบริการการชำระเงินยึดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบท และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและสภาพแวดล้อมในการประกอบธุรกิจ โดยดำเนินการในปี 2566 - 2567

1.2 ออกหลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่เก่ากันต่อเทคโนโลยีและความเสี่ยงใหม่ยุคดิจิทัล

เพื่อคุ้มครองความเสี่ยงและภัยของธุรกรรมออนไลน์อย่างเท่าทันเหมาะสม โดยยังคงส่งเสริมการพัฒนาวัตกรรม ดังนี้

1. ด้านเทคโนโลยีและความเสี่ยงใหม่

ผลักดันการกำกับดูแลตามมาตรฐานสากล โดยเฉพาะด้าน IT/cyber และการดูแลให้ผู้ประกอบธุรกิจปฏิบัติตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น การป้องกันภัยการทุจริตจากการทำธุรกรรมออนไลน์ การฟอกเงิน การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อยกระดับความเชื่อมั่น ความปลอดภัยของการให้บริการ และการดำเนินธุรกิจอย่างต่อเนื่อง โดยด้านเทคโนโลยี มีการปรับปรุงแนวทางกำกับดูแลตามกรอบการกำกับดูแลความเสี่ยงด้าน IT/cyber ให้สอดคล้องเหมาะสมกับความเสี่ยงของผู้ให้บริการ และไม่เป็นซ่องทางส่งผ่านความเสี่ยงดังกล่าวไปยังภาคส่วนอื่น ๆ ในระบบเศรษฐกิจการเงิน รวมทั้งใช้การกำกับดูแลในลักษณะ self-regulated มาตรฐาน เพื่อให้สามารถติดตามความเสี่ยงได้อย่างเท่าทัน นอกจากนี้ จะยกระดับการติดตามและบริหารจัดการความเสี่ยงในด้านการป้องกันการทุจริต เพื่อให้ผู้ให้บริการได้รับการป้องกัน และคุ้มครองดูอย่างรัดกุมมากขึ้น สามารถติดตามการทุจริตได้ดีขึ้น และรับมือกรณีเกิดเหตุได้รวดเร็วเพื่อลดโอกาสการตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพและจำกัดความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งสร้างความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลในภาคการเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ให้บริการชำระเงิน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) สำนักงานตำรวจนครบาล สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA) ซึ่งจะต่อยอดไปสู่การมีฐานข้อมูลด้านการทุจริต สำหรับการติดตามและการออกหลักเกณฑ์กำกับดูแลของ รปท.

2. ด้านการให้บริการผ่านช่องทางดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเงินสด

ในขณะที่ รปท. ส่งเสริมการใช้ digital payment เป็นทางเลือกและลดการใช้เงินสด แต่เงินสดยังคงมีความจำเป็น จึงต้องปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและบริการที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดต้นทุนของระบบโดยรวมในช่วงเปลี่ยนผ่าน โดยปรับหลักเกณฑ์การให้บริการฝากและถอนเงินสดผ่านตัวแทนธนาคาร (banking agent) เช่น เคาน์เตอร์และเครื่อง kiosk ซึ่งมีจำนวนมากและกระจายในพื้นที่ชุมชนต่าง ๆ รวมทั้งผ่านอุปกรณ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ให้บริการถอนและฝากเงิน เช่น เครื่อง EDC โทรศัพท์มือถือ smart kiosk และ white-label smart machine ที่มีความสามารถให้บริการเหมือนกับเครื่องเอทีเอ็ม ซึ่งจะช่วยลดต้นทุนเอทีเอ็มที่มีความซ้ำซ้อนในระบบและเข้าถึงพื้นที่ห่างไกลได้มากขึ้น ตลอดจนร่วมมือกับกระทรวงการคลังและสถาบันการเงินเฉพาะกิจ เพิ่มประสิทธิภาพและการเข้าถึงช่องทางการให้บริการถอนและฝากเงินกับประชาชนในพื้นที่ห่างไกลตามแนวทางดังกล่าวด้วย

3. ด้านการกำกับดูแลการใช้สินทรัพย์ดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงิน

พิจารณาแนวทางการกำกับดูแลการใช้สินทรัพย์ดิจิทัลที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงิน โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อภาคธุรกิจและประชาชน และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการชำระเงิน ขณะเดียวกันก็มีการกำกับดูแลความเสี่ยงและการคุ้มครองผู้ใช้บริการที่เหมาะสม และป้องกันผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบการเงินและระบบการชำระเงิน

2 Supervision

พัฒนาเครื่องมือ สร้างกลไกความร่วมมือ และการยกระดับความพร้อมบุคลากรด้านการกำกับดูแล

1. ปรับแนวทาง วิธี และเครื่องมือในการกำกับดูแล โดยใช้เครื่องมือสมัยใหม่ที่เอื้อต่อการกำกับดูแลที่ยืดหยุ่น รวดเร็ว เช่น supervisory technology และฐานข้อมูลที่เป็นประโยชน์
2. สร้างกลไกความร่วมมือในการกำกับดูแล โดยเพิ่มความเข้มแข็งในการกำกับดูแลผ่านการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานกำกับดูแลและผู้เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการสร้างความร่วมมือใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดการกำกับดูแลในเชิงรุกและบูรณาการมากขึ้น
3. พัฒนาบุคลากรด้านการกำกับดูแลให้มีศักยภาพในการกำกับดูแลในยุคดิจิทัล ทั้งด้านเทคนิค และทักษะ soft skills ที่จำเป็นในการกำกับดูแล โดยใช้รูปแบบการเพิ่มพูนทักษะด้วยเครื่องมือการพัฒนาบุคลากรที่หลากหลาย

สรุปแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน^{ในระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2565 – 2567)}

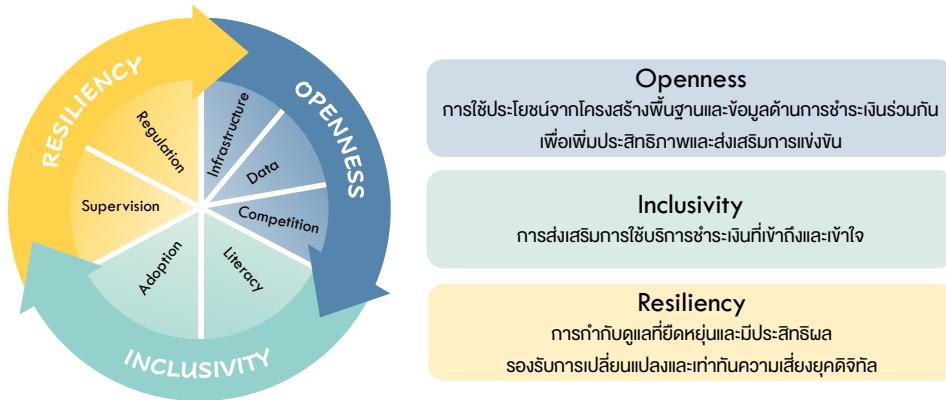

สรุปแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงินในระยะ 3 ปี

(พ.ศ. 2565 – 2567)

วิสัยทัศน์

การชำระเงินดิจิทัลเป็นทางเลือกหลักที่เข้าถึงผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม ยกระดับคุณภาพชีวิต ส่งเสริมศักยภาพ และการแข่งขันของไทย พร้อมก้าวสู่สังคมที่ใช้เงินสดน้อยลง

Openness

Open Infrastructure
พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันและเชื่อมโยงกันได้ ภายใต้โครงสร้าง ธรรมาภิบาลที่ดี และเป้าหมายสังคมที่เน้นความยั่งยืน

- พัฒนาโครงการ PromptBiz สำหรับภาคธุรกิจ - ใช้ ISO 20022 และมาตรฐาน API ในระบบการชำระเงิน - ปรับโครงสร้างธรรมาภิบาล การบริหารจัดการ และโครงสร้างราคากองของระบบการชำระเงิน	

Open Data
ใช้ประโยชน์จากข้อมูลชำระเงินติดตั้งผ่านการบูรณาการ ข้อมูลรัฐธรรม์ชำระเงินของภาคการเงินและภาครัฐ

- พัฒนาฐานข้อมูลการกำกับดูแลด้านการชำระเงิน ภายใต้โครงการ Regulatory Data Transformation (RDT) ระยะต้นการวิเคราะห์ข้อมูลของรปน. - บูรณาการข้อมูลการชำระเงินและการวิเคราะห์กับการรัฐ	

Open Competition
สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแข่งขันของผู้ให้บริการ ชำระเงิน และใช้เทคโนโลยีใหม่เพื่อพัฒนาความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนการให้บริการที่ดีและรวดเร็ว

- มีหลักเกณฑ์การเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานการชำระเงินที่สำคัญ ภายใต้มาตรฐานที่กำหนด - ขยายบริการชำระเงินระหว่างประเทศในภูมิภาค และเพิ่มบทบาทไทยในเวทีสากล	

Inclusivity

Adoption
ขยายและส่งเสริม digital payment ให้ก้าวสู่ครอบคลุมยิ่งขึ้น

ร่วมกับภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ให้บริการชำระเงิน ขยายบริการ เช่น ใช้ digital payment ในระบบขนส่งสาธารณะ ลดการใช้เงินสด ต่อยอดแอปพลิเคชันการชำระเงิน	

Literacy
ให้ความรู้การใช้ digital payment อย่างปลอดภัยในเชิงรุก

สร้างความร่วมมือในการการเรียนและภาครัฐช่วยรักษาความรู้และเตือนภัย เช่น การใช้งานที่ถูกต้อง ข้อควรระวังในการซื้อขายออนไลน์ การหลอกลวงที่โอนเงินหรือเปิดบัญชีไปใช้ในทางทุจริต เป็นต้น	

Resiliency

Regulation
มีหลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่ยั่งยืนรองรับความเสี่ยงใหม่

- กبحกวนและปรับปรุงกรอบและหลักเกณฑ์การกำกับดูแล โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อภาคธุรกิจและระบบเศรษฐกิจ รวมถึงความเสี่ยงใหม่ การให้บริการที่ดีและอุปกรณ์สมัยใหม่ และนวัตกรรมการชำระเงิน - มีหลักเกณฑ์การกำกับดูแลที่เข้ากันต่อเกณฑ์โลกและความเสี่ยงใหม่ การให้บริการที่ดีและอุปกรณ์สมัยใหม่ และนวัตกรรมการชำระเงิน	

Supervision
พัฒนาเครื่องมือ สร้างกลไกความร่วมมือ และการยกระดับความพร้อมบุคลากรด้านการกำกับดูแล

ปรับแนวทาง วิธี และเครื่องมือในการกำกับดูแล เช่น supervisory technology สร้างความร่วมมือกับผู้กำกับดูแลและผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในและต่างประเทศ และพัฒนาบุคลากรทั้งด้านเทคนิคและภาระที่จำเป็น	

Openness || Տարածական բարեգործություն

การจัดตั้งโครงสร้างระดับชาติเชื่อมโยงกับหลักเกณฑ์การท้าทึงโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญเพื่อให้เกิดระบบบริการซึ่งสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการค้าและเศรษฐกิจที่ยั่งยืน

U66 U67 U68

សំគាល់របាយការដែលអាចបង្កើតឡើងបាន និងអាចបង្កើតឡើងបាន និងអាចបង្កើតឡើងបាន និងអាចបង្កើតឡើងបាន

BAHTNET API HUB ပဲ 66 : ဒါရိုက် ISO 20022 Migration (နာယိုယ်) ပဲ 67

საქართველოს მთავრობის მინისტრის მიერ განკუთვნილი სამსახურის მიერ მიღებული დოკუმენტი

โครงการปฏิรูปธรรมาธิการ Regulatory Data Transformation (RDT)
ปี 65 – ปี 67

เบสิกการวัดตราสารที่มีอยู่ เชิงลักษณะของบวกการชี้

พระภารกิจภูมิภาค และพัฒนาบทบาทไทยในเวทีโลก
นายสังข์ พงษ์แสง แสง โทร. บิ๊ก กานต์ บัณฑิตประสาศต่อไป

۶۵

ສຳເນົາຮັກຄາຖຽນ : ຮະບູນ PromptBiz
ປີ 65 - Q2 ປີ 66

BAHTNET – ISO 20022 (ມູນຄ່າສູງ) ປີ 65 : ໄກສອນ

ສະຖາປະກົມບໍລິຫານເຊີຍແຮງການ

เงื่อนไขการขออนุญาตแบบร่าง

เพิ่มการเชื่อมโยงบริการกับ วิเดีย บาลี
ขยายบริการชำระบิณฑ์ระหว่าง

เลือกเก็บการทิ้งไปในครองสร้างเพิ่มฐาน
ต้านการฟื้นฟูภัยที่สำคัญ

1

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND